

Mirovne misije Ujedinjenih Naroda

Rončević, Lucija

Master's thesis / Diplomski rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:199:418784>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-19**

Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Law University of Zagreb](#)

PRAVNI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU
KATEDRA ZA MEĐUNARODNO PRAVO

Lucija Rončević

MIROVNE MISIJE UJEDINJENIH NARODA

Diplomski rad

Mentor: dr.sc. Rutvica Rusan Novokmet

Zagreb, svibanj 2019.

Izjava o izvornosti

Ja, Lucija Rončević, JMBAG: 0066233214, potvrđujem da je moj diplomski rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u njegovoj izradi nisam koristila drugim izvorima do onih navedenih u radu.

Sadržaj	
Sažetak	i
Summary	ii
1.Uvod.....	1
2.Osiguranje mira prema Povelji Ujedinjenih naroda.....	2
3.Mirno rješavanje sporova – glava VI. Povelje.....	3
4.Sustav kolektivne sigurnosti – glava VII. Povelje	4
5.Provođenje glave VII. Povelje u praksi	6
6.Mirovne misije.....	8
6.1.Pojam i sastavni elementi mirovnih misija.....	8
6.1.1. Suglasnost stranaka sukoba	9
6.1.2. Minimalna upotreba sile.....	10
6.1.3. Nepristranost	12
6.2. Vrste mirovnih misija.....	13
6.3. Postupak uspostavljanja nove misije.....	14
6.3.1. Konzultacije	15
6.3.2. Tehnička procjena na terenu.....	16
6.3.3. Određivanje mandata.....	16
6.3.4. Uloga Opće skupštine Ujedinjenih naroda.....	17
6.3.5. Planiranje i raspoređivanje misije	18
7.Razvoj mirovnih misija.....	19
8.Primjeri dosadašnjih mirovnih misija.....	21
8.1. UNPROFOR.....	22
8.1.1. UNPROFOR u Hrvatskoj.....	22
8.1.2. UNPROFOR u Bosni i Hercegovini	24
8.2. UNMIK na Kosovu	27
8.3. MINUSTAH na Haitiju.....	29
8.4. UNIFIL u Libanonu.....	31
8.5. UNMIL u Liberiji	32
8.6.UNOSOM u Somaliji	34
9.Zaključak	36
10.Literatura	38

Sažetak

Diplomski rad obrađuje temu mirovnih misija Ujedinjenih naroda kao mehanizma koji je osmišljen u praksi, a svrha mu je osiguranje i očuvanje međunarodnog mira i sigurnosti. U radu su izložene odredbe Povelje Ujedinjenih naroda koje predviđaju mirno rješavanje sporova i kolektivne mjere, kao odgovor međunarodne zajednice usmjeren protiv narušitelja mira. Zbog nemogućnosti dosljedne provedbe Povelje danas se koriste mirovne misije, a radi se o vojnim akcijama korištenjem multinacionalnih oružanih snaga pod zapovjedništvom Ujedinjenih naroda, u svrhu održavanja ili uspostavljanja mira. U radu su izloženi svi relevantni aspekti mirovnih misija, što uključuje pravnu osnovu za njihovo određivanje, vrste mirovnih misija koje danas poznajemo, način i postupak određivanja mirovne misije te kako su se one razvijale kroz povijest. Također, u radu su predstavljeni primjeri mirovnih misija te je dana ocjena uspješnosti izvršenja zadaće zbog koje su uspostavljene.

Ključne riječi: Ujedinjeni narodi, Povelja Ujedinjenih naroda, kolektivne mjere, mirovne operacije, međunarodna mir i sigurnost, Vijeće sigurnosti

Summary

The thesis deals with the United Nations peacekeeping missions as a mechanism designed in practice, with the purpose to secure and preserve international peace and security. The author analyzes the relevant provisions of the Charter of the United Nations which foresees means of peaceful resolution of disputes and collective measures, as the international community's response to threats to the peace, breaches of the peace and acts of aggression. Due to the impossibility of the consistent application of the Chapter VII of the UN Charter, peacekeeping missions are currently being used as military actions which consist of multinational armed forces under the United Nations command to maintain or establish peace. The thesis is focus on all relevant aspects of peace missions, including the legal basis for their establishment, the types of modern peacekeeping missions, the method and procedure for establishing a peace mission and their development throughout history. Also, some examples of peacekeeping missions are presented, as well as their review and assessment of their successfulness in achieving the purpose for which they have been established.

Key words: the United Nations, the United Nations Charter, collective measures, peace operations, international peace and security, the Security Council

1. Uvod

Cijelo 20. stoljeće je obilježeno brojnim ekonomskim, tehnološkim, znanstvenim i drugim promjenama i otkrićima, ali bilo je također obilježeno i brojnim sukobima. Nakon Prvog svjetskoga rata rodila se ideja o ujedinjenju svih država na svjetskoj razini koja bi omogućila osiguravanje međunarodnog mira i sigurnosti. Tako je 1920. godine nastala Liga naroda u kojoj je rat bio načelno zabranjen, ali sama organizacija nije imala mogućnosti spriječiti sukobe koje su kasnije izbili. Liga naroda je predstavljala neku vrstu saveza država, a kako bi se ostvario cilj radi koje je osnovana, države su na sebe preuzele obvezu da će u slučaju spora ponajprije rješenje tražiti mirnim putem na način predviđen Paktom Lige naroda. Ukoliko ne uspiju riješiti svoj spor na takav način, nije postojala neka daljnja zapreka koja bi spriječila izbijanje rata. Pokazalo se da Liga naroda nije dovoljno čvrsta organizacija, a kada su izbili ozbiljniji sukobi, njena je djelatnost u potpunosti zatajila. Očiti neuspjeh u održavanju međunarodnog mira i sigurnosti je doživjela izbijanjem Drugog svjetskog rata koji je iza sebe ostavio apsolutno devastirajuće posljedice. Ideja o stvaranju jedne organizacije koja će uspjeti očuvati mir u svijetu i spriječiti bilo kakvu mogućnost ponavljanja sukoba tolikih razmjera je osnažila te su 1945. godine nastali Ujedinjeni narodi. Poveljom Ujedinjenih naroda su stvoreni uvjeti i metode za osiguravanje i održavanje mira i sigurnosti. Za razliku od Pakta Lige naroda, Povelja Ujedinjenih naroda isključuje svaku mogućnost započinjana rata jer je proširila zabranu rata na zabranu svake uporabe sile i prijetnje silom. Također, prema Povelji Ujedinjenih naroda represija sukoba je unaprijed organizirana, dok je represija u sustavu Lige naroda bila ovisna o dobroj volji i politici država članica.

Cilj ovoga rada je obraditi mirovne misije Ujedinjenih naroda. U prvom dijelu rada će biti izloženi ciljevi Ujedinjenih naroda glede postizanja međunarodnog mira i sigurnosti. Potom će biti izloženi načini mirnog rješavanja sporova koji su predviđeni Poveljom u glavi VI, a zatim sustav kolektivne sigurnosti čiji je cilj poduzeti određene mjere u slučaju prijetnje miru, narušenja mira ili čina agresije, sukladno glavi VII. U središnjem dijelu rada naglasak će biti upravo na mirovnim misijama, a radi se o mehanizmima koji nisu predviđeni u samoj Povelji, za razliku od sustava mirnog rješavanja sporova i sustava kolektivne sigurnosti, već su se razvili u praksi država i Ujedinjenih naroda. Analizirat će se sastavni elementi mirovnih misija, vrste misija, način na koji se one formiraju te koje su njene zadaće. Na kraju će biti prikazane neke

od dosadašnjih misija koje su uspostavili Ujedinjeni narodi kako bi se prekinuli sukobi i ponovno uspostavio mir na konfliktnim područjima.

2. Osiguranje mira prema Povelji Ujedinjenih naroda

Glavna svrha i zadaća Ujedinjenih naroda je održavanje mira i sigurnosti u svijetu. Članak 1. Povelje Ujedinjenih naroda navodi koji su ciljevi koje Ujedinjeni narodi žele postići svojim djelovanjem te su između ostalih kao ciljevi navedeni: održavanje međunarodnog mira i sigurnosti, razvijanje prijateljskih odnosa među narodima, ostvarivanje međunarodne suradnje rješavanjem međunarodnih problema te zamisao da Ujedinjeni narodi služe kao središte za usklađivanje djelovanja naroda radi postizanja tih zajedničkih ciljeva.¹

Kako bi se postigao cilj održavanja međunarodnog mira i sigurnosti, Povelja državama članicama nalaže određene dužnosti. Tako je u Povelji navedeno da članovi rješavaju svoje međunarodne sporove mirnim sredstvima na takav način da ne ugroze međunarodni mir i sigurnost te pravdu.² U daljnjem tekstu stoji da se članovi u svojim međunarodnim odnosima trebaju suzdržavati od prijetnje silom ili upotrebe sile koje su uperene protiv teritorijalne cjelovitosti ili političke nezavisnosti bilo koje države, ili su na bilo koji način nespojive s ciljevima Ujedinjenih naroda.³ U takvom sustavu uspostavljenom Poveljom rat je zabranjen, a dopuštena je jedino samoobrana od oružanog napada, sukladno čl. 51. Povelja tako naglašava da „ništa što je određeno u samoj Povelji ne dira prirodno pravo individualne ili kolektivne samoobrane u slučaju oružanog napada na nekog Člana Ujedinjenih naroda sve dok Vijeće sigurnosti ne poduzme mjere potrebne za održavanje međunarodnog mira i sigurnosti“⁴.

Organizacija Ujedinjenih naroda ima u situacijama u kojima bi razvojem spora među državama moglo doći do opasnosti za mir zadaću poraditi na održavanju mira, a u slučaju prijetnje miru ima pravo i dužnost pristupiti mirovnoj akciji na način predviđen Poveljom.⁵ U tu svrhu, Povelja državama članicama nalaže da pružaju Organizaciji punu pomoć u svakoj akciji koju ona poduzima u skladu s Poveljom i da se suzdržavaju od pomaganja državi protiv

¹ Čl.1. Povelje Ujedinjenih naroda, 1945., *Narodne novine - Međunarodni ugovori*, br. 15/1993., ispravak u *Narodne novine - Međunarodni ugovori*, br. 7/1994.

² *Ibid.*, čl. 2., t. 3.

³ *Ibid.*, čl. 2., t. 4.

⁴ *Ibid.*, čl. 51. Vidi i Andrassy J., Bakotić B., Seršić M., Vukas B., *Međunarodno pravo*, sv. 3, Školska knjiga, Zagreb, 2006., str. 66.

⁵ Andrassy *et al.*, *ibid.*

koje Ujedinjeni narodi poduzimaju preventivnu ili prisilnu akciju.⁶ Također, Povelja određuje da su članovi Ujedinjenih naroda suglasni da prihvate i izvršavaju odluke Vijeća sigurnosti na način predviđen Poveljom.⁷

Povelja Ujedinjenih naroda predviđa određene načine na koje države članice mogu riješiti svoje sporove mirnim putem, sukladno odredbama glave VI., a time bi se spriječilo izbijanje konflikata većih razmjera, odnosno oružanih sukoba. Međutim, u slučaju da je već došlo do prijetnje miru, narušenja mira ili čina agresije, Povelja je predvidjela sustav kolektivne sigurnosti pod vodstvom Vijeća sigurnosti koje, sukladno ovlastima dobivenima u Povelji, ima nadležnost naložiti obvezatne mjere radi održavanja međunarodnog mira i sigurnosti.

3. Mirno rješavanje sporova – glava VI. Povelje

Glava VI. Povelje posvećena je mirnom rješavanju sporova. Propisano je da stranke svakog spora čije bi nastavljanje moglo dovesti u opasnost održavanje međunarodnog mira i sigurnosti, moraju prije svega tražiti rješenje pomoću pregovora, anketa, posredovanja, mirenja, arbitraže, sudskog rješavanja, obraćanja regionalnim ustanovama ili sporazumima, ili pomoću drugih mirnih sredstava prema vlastitom izboru.⁸

Navedeni tekst Povelje nabroja glavne oblike mirnog rješavanja sporova koji su rezultat dugogodišnje međunarodne prakse i pokušaja pronalaženja najboljeg načina rješavanja sporova. Države u sporu nemaju točno propisanu dužnost upotrijebiti neki od navedenih oblika, već je sam izbor sredstava za rješavanje konkretnog spora ostavljen sporazumu stranaka tog spora. Time se nameće obveza državama članicama da održe mir te da ne zapodjenu oružani sukob čak i u slučaju da ne uspiju riješiti spor na način koji je predviđen u članku 33. Povelje. Razlog tome je što Povelja u daljnjim odredbama predviđa da države svoj spor mogu iznijeti pred same organe Ujedinjenih naroda, a u slučaju sporova regionalnog značaja, predviđeno je iznošenje spora ponajprije pred regionalne organizacije.⁹ Svaka stranka spora može samostalno iznijeti spor pred Vijeće sigurnosti. Traži se da takav spor bude ozbiljnije prirode, odnosno da je evidentno da bi njegovo nastavljanje moglo dovesti do ugrožavanja međunarodnog mira i sigurnosti, a krajnju ocjenu o ozbiljnosti spora donosi Vijeće sigurnosti koje može i odbiti baviti

⁶ Povelja Ujedinjenih naroda, *supra* (bilj. 1), čl. 2. t. 5.

⁷ *Ibid.*, čl. 25.

⁸ *Ibid.*, čl. 33.

⁹ Andrassy *et al.*, *op. cit.* (bilj. 4), str. 71.

se iznesenim predmetom ukoliko smatra da spor nije dovoljno ozbiljan, već se država služi ovom mogućnošću zbog nekog svog političkog cilja.¹⁰ Za iznošenje spora pred Vijeće sigurnosti je postavljen dodatni uvjet, a to je da stranke nisu uspjele riješiti svoj spor na način predviđen člankom 33. Povelje.¹¹

Nadalje, Poveljom je predviđen i slučaj da Vijeće sigurnosti ispituje spor ili situaciju koja bi mogla dovesti do međunarodnih nesuglasica ili do spora bez inicijative stranaka. Skretanje pažnje Vijeću sigurnosti dolazi od strane država koje ne sudjeluju u sporu, glavnog tajnika Ujedinjenih naroda ili Opće skupštine. Daljnje postupanje Vijeća sigurnosti protječe na jednak način kao kad je do raspravljanja došlo na inicijativu stranaka spora.¹²

Zadaća je Vijeća sigurnosti da dovede do rješenja spora i da osigura održavanje mira. Prije svega, nastojat će da stranke upotrijebe ona sredstva i postupke o kojima su se prethodno već sporazumjele. Ako takvih prijašnjih sporazuma nema ili već korišteni načini nisu polučili uspjeh, tada Vijeće sigurnosti može po svom nahođenju predlagati načine rješavanja spora. Međutim, izloženi način rješavanja spora iznošenjem pred Vijeće sigurnosti, kako je predviđen u glavi VI. Povelje, ovlašćuje Vijeće da donosi isključivo prijedloge za rješavanje sporova koji nisu obvezatni za stranke te Vijeće ne može provesti prinudu ako ne postoji opasnost za mir.¹³

4. Sustav kolektivne sigurnosti – glava VII. Povelje

S obzirom na to da u međunarodnoj zajednici ne postoji neka središnja vlast koja bi osiguravala provođenje prava i održavanje mira, tražio se način koji bi zamijenio individualnu samoobranu država i uspostavio djelotvorno održavanje međunarodnog mira i sigurnosti.¹⁴

Naime, kroz povijest se uvidjelo da je praksa jednostranih intervencija država neprihvatljiva, pa čak kada je i uistinu riječ o humanitarnim ili demokratskim ciljevima. Razlog tome je što se u gotovo svim slučajevima takva država služi ponajviše svojim vlastitim

¹⁰ *Ibid.*, str. 72.

¹¹ Povelja Ujedinjenih naroda, *supra* (bilj. 1), čl. 37. st. 1.

¹² Andrassy *et al.*, *op. cit.* (bilj. 4), str. 73.

¹³ *Ibid.*, str. 74.-76.

¹⁴ Vajić, N., Od koncepta kolektivne sigurnosti do mirovnih operacija Ujedinjenih naroda - i natrag?, *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu*, sv. 46., br. 1., 1996., str. 15.

interesima, koji uključuju i domaće političke interese, te kod takvih unilateralnih intervencija manjka transparentnosti u donošenju odluka, korištenju instrumenata i pravim ciljevima.¹⁵

Iz tih razloga se razvio temelj koncepta kolektivne sigurnosti koji počiva na ideji da se cijela međunarodna zajednica, odnosno države članice Ujedinjenih naroda, može postaviti protiv svakoga tko ugrožava sigurnost neke druge države članice, a samim time i cijele međunarodne zajednice.¹⁶

Tako Povelja u glavi VII. predviđa koje mjere valja poduzeti u slučaju da dođe do prijetnje miru, narušenja mira ili čina agresije. U čl. 39. stoji da je „Vijeće sigurnost nadležno za utvrđivanje svake prijetnje miru, narušavanje mira ili čina agresije i daje preporuke ili odlučuje koje će se mjere poduzeti radi održavanja ili uspostavljanja međunarodnog mira i sigurnosti.“ Međutim, akcija Ujedinjenih naroda neće biti uvijek potrebna, pogotovo u slučajevima kada će dostajati da Vijeće sigurnosti pozove agresora ili stranku koja je izazvala prijetnju miru da obustavi takve čine.¹⁷

Nadalje, u čl. 40. Povelje je određeno da Vijeće sigurnosti, kako bi spriječilo pogoršanje situacije, prije nego što da preporuku ili odluči o daljnjim mjerama, može pozvati odnosne stranke da se pridržavaju privremenih mjera koje ono smatra potrebnima ili poželjnima te da se takvim privremenim mjerama nipošto ne dira u prava, zahtjeve ili položaj odnosnih stranaka. Najčešće će se takva privremena mjera sastojati u tome da se pozivaju stranke da ne poduzimaju ništa što bi moglo situaciju pogoršati ili stvoriti nepopravljiv čin te će Vijeće sigurnosti u slučaju ogluhe stranaka o tome voditi računa u daljnjem postupanju.¹⁸

U slučaju da privremene mjere koje je odredilo Vijeće sigurnosti ne poluče uspjeh ili ako je potrebno odmah primijeniti prisilne mjere, Vijeće će postupiti sukladno odredbama članka 41. i članka 42. Povelje. S obzirom na konkretnu situaciju, Vijeće može odabrati potrebne mjere koje mogu biti preventivne, u slučaju da postoji samo prijetnja miru koju je potrebno otkloniti, ili represivne, ako je mir već narušen.¹⁹ Također, mjere mogu biti bez upotrebe vojne sile²⁰ ili uz njezinu upotrebu, u kojem slučaju Vijeće sigurnosti može odrediti

¹⁵ Wedgwood, R., The evolution of the United Nations Peacekeeping, *Cornell International Law Journal*, sv. 28, 1995., str. 631.

¹⁶ Vajić, *op. cit.* (bilj. 14), str. 16.

¹⁷ Andrassy *et al.*, *op.cit.* (bilj. 4), str. 78.

¹⁸ *Ibid.*, str. 80.

¹⁹ *Ibid.*, str. 78.

²⁰ Te mjere su potpuni ili djelomični prekid diplomatskih odnosa, prekid ekonomskih odnosa te prekid komunikacija bilo koje vrste. Povelja Ujedinjenih naroda, *supra* (bilj. 1), čl. 41.

poduzimanje akcije pomoću zračnih, pomorskih ili kopnenih snaga radi održavanja ili uspostavljanja narušenog međunarodnog mira i sigurnosti.²¹

Takve akcije uz uporabu oružanih snaga se temelje na konceptu da svaka država članica stavi kontingente svojih oružanih snaga na raspolaganje Vijeću sigurnosti na njegov poziv, a njihovo ustanovljenje bi se trebalo odrediti sporazumima između Ujedinjenih naroda i svake pojedine države članice. Prema tom konceptu, države bi bile dužne ustupiti samo one kontingente i sredstva²² na koje su se obvezale.²³ Izrada planova za provođenje akcija uporabom oružanih snaga je povjerena Vijeću sigurnosti uz pomoć Odbora vojnoga štaba (određeno u čl. 46. Povelje). Kao pomoćni organ Vijeća sigurnosti, Odbor vojnog štaba savjetuje i pomaže Vijeću sigurnosti u svim pitanjima o vojnim sredstvima koja su potrebna za održavanje međunarodnog mira i sigurnosti, upotrebi i zapovijedanju vojnim snagama te reguliranju oružanja i razoružanja, a u slučaju da dođe do uporabe vojnih snaga, Odbor vojnog štaba je odgovoran za njihovo strategijsko vođenje, pod vodstvom i nadzorom Vijeća sigurnosti.²⁴

5. Provođenje glave VII. Povelje u praksi

Odluke koje se donose prema glavi VII. Povelje su suštinske naravi. Donošenje takvih odluka zahtijeva suglasnost najmanje devet od ukupno petnaest glasova država članica Vijeća sigurnosti, a ta većina mora uključivati glasove svih pet stalnih članica Vijeća sigurnosti jer u slučaju neprisutnosti glasovanju, suzdržanosti ili negativnom glasu jedne od stalnih članica odluka se ne može donijeti.²⁵ Takav sustav odlučivanja pokazao je, osobito nakon izbivanja tzv. Hladnoga rata započetog ubrzo nakon osnutka Ujedinjenih naroda, značajne nedostatke. Naime, u to je vrijeme često dolazilo do velikih nesuglasica među članicama Vijeća sigurnosti, napose među stalnim članicama, te je iz tog razloga bilo gotovo nemoguće donijeti odluku i provesti postupak određen glavom VII. kada su to prilike zahtijevale.²⁶

²¹ *Ibid.*, čl. 42. Vidi i Vajić, *op.cit.* (bilj. 14), str. 18.

²² Ratni materijal, usluge, zračne i pomorske baze, skladišta, hranu, pravo prolaska itd.

²³ Andrassy *et al.*, *op.cit.* (bilj.4), str. 79.

²⁴ Andrassy J., Bakotić B., Lapaš D., Seršić M., Vukas B., *Međunarodno pravo*, sv. 2, Školska knjiga, Zagreb, 2012., str. 169.

²⁵ Lee, R., United Nations Peacekeeping: Development and Prospects, *Cornell International Law Journal*, sv. 28., 1995., str. 620.

²⁶ *Ibid.*

Nadalje, prema čl. 43. st. 3. Povelje, u kontekstu stavljanja na raspolaganje oružanih snaga država članica Vijeću sigurnosti, određeno je da „o sporazumu ili sporazumima povest će se pregovori na poticaj Vijeća sigurnosti što je prije moguće. Njih sklapaju Vijeće sigurnosti i članovi, ili Vijeće sigurnosti i skupine članova, a države potpisnice trebaju ih ratificirati u skladu sa svojim ustavnim propisima“. Kako je već navedeno, razdoblje Hladnoga rata je obilježeno brojnim nesuglasticama među državama te blokovskim podjelama, a to je utjecalo i na rad Vijeća sigurnosti jer je tadašnje rivalstvo između supersila SAD-a i Sovjetskog Saveza potkopavalo mogućnosti donošenja odluka u Vijeću, što je rezultiralo neprovođenjem predviđenog sustava kolektivne sigurnosti.²⁷ Tek je Boutros Boutros Ghali²⁸, podnošenjem izvješća *An Agenda for Peace*²⁹ 1992. godine, predložio Vijeću da se iniciraju prvi pregovori s pojedinim državama članicama kako bi se sklopili posebni sporazumi u skladu s čl. 43. Povelje, ali do današnjeg dana nije sklopljen niti jedan takav sporazum.³⁰

Nepostojanje takvih sporazuma, a samim time i izostanak realizacije ideje o stvaranju stalnih oružanih snaga Ujedinjenih naroda koje bi bile na raspolaganju Vijeću sigurnosti, također je, uz čestu blokiranost učinkovitog rada Vijeća sigurnosti zbog nesloge stalnih država članica Vijeća, jedan od razloga neprovođenja glave VII. Povelje u praksi.

Nadalje, ne treba smetnuti s uma da su Ujedinjeni narodi izrazito politička međunarodna organizacija u kojoj se svaka država članica bori za vlastite interese, države su pristrane i podupiru saveze koje imaju s drugim državama, Vijeće sigurnosti najčešće donosi odluke iza zatvorenih vrata te im zbog takvog načina njihova donošenja manjka transparentnosti.³¹

Iz ovih primjera je vidljivo da je u praksi bilo potrebno razviti mehanizme koji bi prilagodili sustav kolektivne sigurnosti u odnosu na onaj zamišljen u Povelji, pa su se običajnim pravom izmijenile i nadopunile spomenute odredbe Povelje te su se u obliku mirovnih misija prilagodile promjenama koje nastaju u međunarodnoj zajednici.³²

²⁷ Eckert, A., UN Peacekeeping in Collapsed States, *Journal of International Law and Practice*, sv. 5, 1996., str. 274.-275.

²⁸ Boutros Boutros Ghali (1922.-2016.), egipatski političar i diplomat koji je obnašao dužnost Glavnog tajnika Ujedinjenih naroda od siječnja 1992. do prosinca 1996. Dostupno na <https://www.un.org/sg/en/content/boutros-boutros-ghali> (07.04.2019.)

²⁹ Boutros Boutros-Ghali, *An Agenda for Peace: Preventive diplomacy, peacemaking and peace-keeping*, UN Doc. A/47/277, S/24111.

³⁰ Vajić, *op.cit.* (bilj.14), str. 23.

³¹ Wedgwood, *op. cit.* (bilj. 15), str. 631.-632.

³² Vajić, N., Mirovne operacije Ujedinjenih naroda -plavi šljemovi-, *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu*, sv. 41., br. 6., 1991., str. 541.-542.

6. Mirovne misije

6.1. Pojam i sastavni elementi mirovnih misija

Sam pojam mirovnih misija je teško definirati, ne samo zato što nisu predviđene ni definirane Poveljom Ujedinjenih naroda, nego i zbog različitosti svake mirovne misije s obzirom na situaciju i okolnosti u kojima se odvijaju.

Mirovne misije nisu stvorene kako bi zamijenile dobrovoljna sredstva mirnog rješavanja sporova prema glavi VI. Povelje, niti su to akcije predviđene u glavi VII., već ih treba promatrati kao dio cjelokupnog mehanizma održavanja međunarodnog mira i sigurnosti te se zato često za mirovne misije kaže da bi one spadale u „šesto i pol poglavlje Povelje“, kako je to sročio Glavni tajnik Ujedinjenih naroda Dag Hammarskjöld.³³ Naime, uočilo se da se mirovne misije prema svojim karakteristikama i ciljevima nalaze upravo između ta dva načina rješavanja sporova i održavanja mira i sigurnosti.³⁴ Takva fraza nikako ne može poslužiti kao definicija mirovnih misija jer ni približno ne daje jasno i precizno tumačenje pojma mirovnih misija. Međutim teško je navesti neku koja bi bila autoritativna budući da ni sami Ujedinjeni narodi nisu nikada formirali njihovu točnu definiciju.

Dakako, u literaturi se mirovne misije definiraju na različite načine. Kao primjer možemo uzeti definiciju koju je naveo Goulding³⁵, prema kojoj su mirovne misije terenske operacije koje uspostavljaju Ujedinjeni narodi, s pristankom strana u sukobu, da bi pomogle u kontroli i rješavanju sukoba između njih, pod zapovjedništvom i nadzorom Ujedinjenih naroda, na zajednički trošak država članica koje dobrovoljno osiguravaju vojno osoblje i opremu, držeći se nepristrano između strana u sukobu i koristeći silu jedino u prijeko potrebi.³⁶

Slično tome, prema drugoj definiciji koju navodi Suy, mirovne misije Ujedinjenih naroda su akcije ili mjere koje uključuju upotrebu multinacionalnih oružanih snaga pod kontrolom Ujedinjenih naroda u svrhu održavanja mira sprečavanjem izbijanja oružanog sukoba ili uspostavljanja mira, u situacijama unutarnjih ili međunarodnih nemira, na temelju

³³ Dag Hammarskjöld (1905.-1961.), švedski političar, ekonomist i publicist, obnašao dužnost Glavnog tajnika Ujedinjenih naroda od 1953. do 1961. Dostupno na <https://www.un.org/Depts/dhl/dag/bio.htm>. (01.04.2019.)

³⁴ Vajić, *op. cit.*, (bilj. 32), str. 542.

³⁵ Murrack Goulding (1936.-2010.) bio je britanski diplomat koji je od 1986. do 1997. služio kao zamjenik Glavnog tajnika od 1986. do 1997. te je bio na čelu Odjela za mirovne misije. Dostupno na https://en.wikipedia.org/wiki/Murrack_Goulding (01.04.2019.)

³⁶ Goulding, M., The evolution of the United Nations peacekeeping, *International Affairs*, sv. 69, br. 3, 1993., str. 445.

pristanaka ili zahtjeva svih stranaka i bez upotrebe oružja, osim u samoobrani.³⁷ Prema Mathiasu, pod pojmom mirovne misije se podrazumijeva slanje neutralnih vojnih promatrača i nepristranih vojnih postrojbi u područje sukoba, uz pristanak zemlje domaćina, kako bi konsolidirali primirje ili pomogli strankama u rješavanju njihovog sukoba.³⁸

Iz navedenih definicija mogu se uočiti veoma važna tri elementa od kojih se sastoji svaka tradicionalna mirovna misija, a to su suglasnost svih strana sukoba oko razmještaja mirovne misije, nepristranost u djelovanju i minimalna upotreba sile,³⁹ o kojima će više riječi biti u nastavku rada.

6.1.1. Suglasnost stranaka sukoba

Suglasnost svih stranaka sukoba na uspostavljanje mirovne misije je vrlo važan element svake mirovne misije. „Mirovnjaci“ su prisutni po pozivu i raspoređuju se po konsensualnom rasporedu, odnosno sve stranke sukoba daju svoju suglasnost na način na koji će se rasporediti mirovna misija te se upravo zbog toga izbjegavaju svake nesuglasice glede opravdanja za intervenciju. Upravo se prema suglasnosti stranaka sukoba mirovne misije razlikuju od mjera kolektivne sigurnosti koje su prisilne naravi.⁴⁰ Suglasnost se najčešće daju u sklopu mirovnog sporazuma koji potpisuju glavne stranke sukoba. Iako se mirovne misije šalju u nestabilne situacije, one ipak nisu predviđene provoditi svoje aktivnosti dok god traje otvoreni sukob.⁴¹

U provedbi mirovne misije „mirovnjaci“ moraju kontinuirano raditi na tome da ne izgube pristanak glavnih stranaka, te paralelno osiguravati da mirovni proces ide u pozitivnom smjeru. To zahtjeva od „mirovnjaka“ da se temeljito upoznaju sa poviješću, običajima i kulturom područja na kojem se uspostavlja misija.⁴²

Međutim, sve je češći slučaj da u suvremenim misijama nedostaje pristanak svih stranaka sukoba, a glavni razlog je nedostatak sveobuhvatnog mirovnog sporazuma. Također,

³⁷ Suy, E., *United Nations Peacekeeping System* u: Bernhardt R. (ur.), *Encyclopedia of Public International Law*, sv. 4, North-Holland, Amsterdam, 1996., str. 1143. Slično i Andrassy *et al.*, *op. cit.* (bilj. 4), str. 83.

³⁸ Mathias, S., *UN Peacekeeping: Legal Challenges and Uncertainties*, *Melbourne Journal of International Law*, sv. 18, 2017., str. 139.

³⁹ UN peacekeeping operations: *Principles and Guidelines - Capstone doctrine*, United Nations, 2008., str. 31. Dostupno na https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/capstone_eng_0.pdf (01.04.2019.).

⁴⁰ Wedgwood, *op. cit.* (bilj. 15), str. 633.

⁴¹ Peter, M., *Between Doctrine and Practice: The UN Peacekeeping Dilemma*, *Global Governance*, sv. 21, 2015., str. 358. Vidi i Malone, D., Thakur, R., *UN Peacekeeping: Lessons Learned*, *Global Governance*, sv. 7., 2001., str. 13.

⁴² UN peacekeeping operations: *Principles and Guidelines - Capstone doctrine*, *supra* (bilj. 39), str. 31.-33.

postoje primjeri mirovnih misija kao što su one u Demokratskoj Republici Kongo (*United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of Congo - MONUSCO*), Maliju (*United Nations Multidimensional Intergrated Stabilization Mission in Mali - MINUSMA*) i Somaliji (*United Nations Operation in Somalia - UNOSOM*)⁴³, koje se raspoređuju na poziv vlade države kako bi osnažile vlast legalne vlade i pomogli joj da pobjedi drugu stranku sukoba, a „proširivanje državne vlasti“ na okupirano područje je sve češće sastavni dio mandata uspostavljene misije. Treba napomenuti da se u takvim situacijama uspostavljaju mirovne misije ne samo zbog sigurnosnih razloga, već i zbog moralnog, a upravo taj razlog najčešće prevagne kada Vijeće sigurnosti osniva mandat. U navedenim primjerima misija, druge stranke sukoba su bili pripadnici terorističkih skupina te ih Vijeće sigurnosti ih nije smatralo legitimnim strankama sukoba i njihov pristanak nije niti tražen.⁴⁴

Stranke spora nisu vezane za svoju prvobitnu danu suglasnost, a ona se može povući na različite načine, pogotovo ako je suglasnost dana pod pritiskom međunarodne zajednice, a sama stranka nije u potpunosti posvećena mirovnom procesu. Suglasnost se može povući izričito ili konkludentno, odnosno stranka sukoba može unatoč prethodno danoj suglasnosti naknadno nastojati ograničiti slobodu djelovanja operacije. Potpuno povlačenje pristanka glavnih stranaka dovodi u pitanje mirovnu misiju te će stoga biti potrebno promijeniti temeljne pretpostavke i parametre na kojima se temelji strategija provođenja misije.⁴⁵

6.1.2. Minimalna upotreba sile

Minimalna upotreba sile je princip koji obilježava mirovne misije još od misije u Egiptu (UNEF), kada su po prvi puta upotrijebljene mirovne snage, a određuje da iako mirovna misija nije stranka u sukobu i zadaća joj je uspostava ili održavanje mira, njezini pripadnici ipak mogu koristiti sredstva prisile samo u slučajevima samoobrane. Pod taj pojam naknadno je uključeno

⁴³ Navedene misije osnovane su sljedećim rezolucijama Vijeća sigurnosti: UN Doc. S/RES/1258(1999), UN Doc. S/RES/2100(2013), UN Doc. S/RES/767(1992).

⁴⁴ Peter, *loc.cit.*, (bilj. 41). Radi se o skupinama Al-Shabaab u Somaliji, grupama povezanim s al-Qaedom u Maliju i LRA, FDLR i M23 militantima u Demokratskoj Republici Kongo.

⁴⁵ UN peacekeeping operations: *Principles and Guidelines - Capstone doctrine*, *supra* (bilj. 39). Primjer povlačenja pristanka se dogodio u slučaju mirovne misije u Egiptu (*United Nations Emergency Force - UNEF* je osnovan Rezolucijom Opće skupštine UN Doc. A/RES/1001 (ES-I).), kada je Egipat tražio da se snage Ujedinjenih naroda odmah povuku. Tadašnji glavni tajnik Ujedinjenih naroda U Thant nakon savjetovanja sa državama članicama koje su sudjelovale u misiji, odredio je povlačenje mirovnih snaga s tog područja smatrajući da ukoliko suglasnost države više ne postoji, mirovna misija je izgubila legitimitet na temelju kojeg je određena. Garvey, J., *United Nations Peacekeeping and Host State Consent*, *The American Journal of International Law*, sv. 64., str. 241.-242. Vidi i Andrassy *et al.*, *op.cit.* (bilj. 4), str. 85.

i pravo na korištenje sredstava sile kako bi se otklonio otpor koji sprječava mirovnu operaciju u obavljanju njezinih zadaća.⁴⁶

Također, opće je prihvaćeno mišljenje da mirovne misije imaju pravo na uporabu sile prilikom obrane svog mandata. Drugim riječima, Vijeće sigurnosti mirovnim misijama koje su poslano na područja na kojima djeluju različite kriminalne skupine koje pokušavaju potkopati mirovni proces ili predstavljaju prijetnju civilnom stanovništvu dodjeljuje „snažne“ mandate u kojima ih se ovlašćuje da „upotrijebe sva potrebna sredstva“ kako bi spriječili nasilne pokušaje da se naruši politički proces, zaštite civili od neposredne prijetnje fizičkog napada te da pomognu nacionalnim vlastima u održavanju reda i zakona. Takvim aktivnim korištenjem sile radi obrane mandata, ali u iznimnim situacijama, Ujedinjeni narodi su uspjeli poboljšati sigurnosnu situaciju i stvoriti okruženje koje je pogodno za dugoročnu izgradnju mira.⁴⁷

Ipak, mirovna misija bi trebala nastojati koristiti silu samo kao posljednju mjeru, nakon što su iscrpljene druge metode uvjeravanja te uvijek moraju biti suzdržani kada ju upotrebljavaju. „Mirovnjaci“ uvijek trebaju imati na umu da krajnji cilj zbog kojeg misija koristi silu je odvratiti svakoga tko djeluje protiv mirovnog procesa ili one koji nastoje nauditi civilnom stanovništvu, a ne postići njihov vojni poraz. Također, misija uvijek mora biti svjesna da svaka uporaba sile za sobom povlači pravne i političke implikacije te ponekad i nepredvidljive posljedice.⁴⁸

Prije svega, misija mora imati suglasnost i ovlaštenje za uporabu sile predviđene u mandatu misije. Upotrijebljena sila uvijek treba biti u skladu s načelom minimalne uporabe sile te ju valja primjenjivati na precizan, proporcionalan i prikladan način radi postizanja željenog učinka.⁴⁹ Odluka o uporabi sile donosi se na zapovjednoj razini unutar same misije, a temelji se na kombinaciji čimbenika koji uključuju sposobnost misije, percepciju javnosti, humanitarni učinak, zaštitu postrojbi misije, zaštitu osoblja misije te učinak koji će takvo djelovanje imati na suglasnost države na prisutnost mirovne misije.⁵⁰

Međutim, mirovne misije novijeg datuma pokazuju pomak od korištenja defenzivne sile ka ofenzivnoj sili. Sila se više ne koristi samo kako bi se zaštitili mirovni sporazum, civili i pripadnici mirovne misije, već i kako bi se pružila zaštita i pomoć državi domaćinu misije i

⁴⁶ UN peacekeeping operations: *Principles and Guidelines - Capstone doctrine*, *ibid.*, str. 34.

⁴⁷ *Ibid.*

⁴⁸ *Ibid.*

⁴⁹ *Ibid.*

⁵⁰ *Ibid.*

njezinoj vladi. Tako je uporaba sile od mogućnosti njenog korištenja samo u iznimnim situacijama postala sastavni i vrlo važan dio mandata misija.⁵¹ Međutim, Ujedinjeni narodi nikako ne žele da se i u suvremenim prilikama uporaba sredstava prisile mirovnih misija udalji od načela minimalne uporabe sile, a prvenstveno se kod njenog korištenja traži da se radi o prilikama kada je to prijeko potrebno.⁵²

6.1.3. Nepristranost

Nepristranost u sukobu je ključna značajka za provođenje mirovnih misija, a ona podrazumijeva da mirovne misije moraju provoditi svoj mandat bez favoriziranja ili predrasuda prema bilo kojoj stranci sukoba, s time da je važno naglasiti da se nepristranost nikako ne smije zamijeniti sa neutralnošću ili pasivnošću. Zahtjev za nepristranošću prema strankama sukoba nikako ne može biti opravdanje za izostanak reakcije na ponašanje kojim se jasno djeluje protiv mirovnog procesa, odnosno onih stranaka koje krše obveze mirovnog procesa ili pravila međunarodnoga prava kojih se pridržavaju mirovne misije Ujedinjenih naroda.⁵³

Drugim riječima, „mirotvorci“ moraju djelovati objektivno jer oni nisu pozvani da nameću politička rješenja. Štoviše, ako bi takvo nešto pokušali, jedna od stranaka sukoba bi povukla svoj pristanak na prisutnost mirovne misije.⁵⁴ „Mirotvorci“ moraju uvijek imati na umu koje su zadaće njihove misije, bez obzira radi li se o promatranju situacije, ispitivanju kršenja prekida vatre, nadgledanju i pomaganju u povlačenju trupa, patroliranju, obavljanju humanitarnih poslova i sl., te nikako njihovo djelovanje ne smije predstavljati miješanje u unutarnje poslove zemlje domaćina.⁵⁵

U povijesti mirovnih operacija postoje primjeri kod kojih je nepristranost zamijenjena pasivnošću. Među njima se posebno ističu Srebrenica i Ruanda⁵⁶, gdje je došlo do počinjena genocida nad lokalnim stanovništvom, a mirovne snage koje su bile raspoređene na to područje

⁵¹ Peter, *op.cit.* (bilj. 41), str. 360.

⁵² Na primjeru mirovne misije u Kongu (MONUSCO), rezolucijom Vijeća sigurnosti osnovana je interventna brigada kao sastavni dio MONUSCO-a, a u rezoluciji je jasno navedeno da se takva brigada stvara iznimno, bez ikakve namjere stvaranja presedana ili bilo kojeg druge posljedice na postojeća načela mirovnih misija. Rezolucija Vijeća sigurnosti UN Doc. S/RES/2098(2013).

⁵³ UN peacekeeping operations: *Principles and Guidelines - Capstone doctrine*, *supra* (bilj. 39).

⁵⁴ Wedgwood, *op.cit.* (bilj. 15), str. 633.

⁵⁵ Vajić, *op. cit.* (bilj. 32), str. 548.

⁵⁶ Radi se o mirovnim misijama u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini (*United Nations Protection Force – UNPROFOR* UN Doc. S/RES/743(1992)) i u Ruandi (*United Nations Assistance Mission for Rwanda – UNAMIR* UN Doc. S/RES/807(1993)).

nisu poduzele potrebne mjere kako bi spriječile takve zločine, a sve pod izlikom nepristranosti.⁵⁷

Međutim, suvremene mirovne misije su daleko od potpune nepristranosti nekoj od stranaka sukoba. Tako u već prethodno danim primjerima misija u Kongu, Maliju i Somaliji, mirovna misija usko surađuje i priklanja se vladi navedenih država, a protiv interesa protivne stranke, te je kod takvih misija najvažniji zadatak određen mandatom vratiti i ponovno uspostaviti vlast legitimne vlade na okupiranim područjima.⁵⁸

6.2. Vrste mirovnih misija

Kako je već navedeno, svaka mirovna misija se razlikuje s obzirom na specifičnosti situacije u kojoj se provodi. Međutim, sve one se mogu podvesti pod nekoliko osnovnih vrsta mirovnih misija, ovisno o mandatu, odnosno ciljevima koji se uspostavljanjem mirovne misije žele postići.

U prvu vrstu spadaju misije kojima je cilj sprječavanje sukoba (*conflict prevention*), u kojima se primjenjuju strukturne i diplomatske mjere s ciljem sprječavanja eskalacije unutardržavnih ili međudržavnih napetosti u otvoreni sukob, a trebale bi se bazirati na mjerama ranog upozoravanja, prikupljanja informacija i pažljive analize svih faktora koji imaju utjecaj na izbijanje sukoba.⁵⁹

Sljedeća vrsta su misije stvaranja mira (*peacemaking*) koje se sastoje od mjera kojima se odgovara na sukobe koji već traju i cilj im je njihovo okončanje kroz upotrebu posredovanja i diplomacije. U ovom slučaju u misiji mogu sudjelovati izaslanici, vlade, skupine država, regionalne organizacije ili sami Ujedinjeni narodi, te neslužbene ili nevladine skupine i poznate ličnosti koje nastupaju neovisno o bilo kojoj organizaciji.⁶⁰

Nadalje, postoje misije koje se označavaju kao misije održavanja mira (*peacekeeping*), kojima je zadaća očuvanje mira, koliko god on bio krhak, koji se uspostavlja nakon obustave

⁵⁷ Sloan, J., UN Peacekeeping under Kofi Annan: Resource to Force, *International Peacekeeping: The Yearbook of International Peace Operations*, sv. 12., 2008., str. 56.-58. Vidi i Malone, Thakur, *op.cit.* (bilj. 42), str. 11.

⁵⁸ Peter, *op.cit.* (bilj. 41), str. 359.

⁵⁹ UN peacekeeping operations: *Principles and Guidelines - Capstone doctrine*, *supra* (bilj. 39), str. 17.

⁶⁰ *Ibid.*

neprijateljstva, te koje pomažu u implementaciji sporazuma koje stranke sukoba postižu uz pomoć „mirotvoraca“.⁶¹

Još jedan oblik mirovnih misija su misije nametanja mira (*peace enforcement*) koje podrazumijevaju primjenu niza prinudnih mjera, uključujući i uporabu oružane sile, a takve mjere se mogu poduzimati samo uz odobrenje Vijeća sigurnosti kada se utvrdi da u određenim situacijama postoji prijetnja miru, narušavanje mira ili agresija, sukladno čl. 39. glave VII. Povelje.⁶²

Konačno, misije izgradnje mira (*peacebuilding*) podrazumijevaju niz mjera kojima je cilj smanjiti rizik od ponovnog izbijanja sukoba na način da se jačaju nacionalne sposobnosti na svim razinama rješavanja konflikata i da se stvore temelji za održiv mir i razvoj.⁶³

Međutim, današnje mirovne misije su vrlo rijetko ograničene na jednu vrstu aktivnosti, te stoga granice između sprječavanja sukoba, stvaranja mira, održavanja mira, nametanja mira i izgradnje mira zapravo postaju vrlo nejasne. Najčešće se mirovne misije Ujedinjenih naroda raspoređuju kako bi podržavale provedbu sporazuma o prekidu vatre ili mirovnog sporazuma, ali od njih se također zahtijeva i da igraju aktivnu ulogu u naporima za uspostavljanje mira te da se uključe u prvotne aktivnosti za izgradnju mira.⁶⁴ Sprječavanje sukoba, stvaranje mira, očuvanje mira i nametanje mira se vrlo rijetko odvijaju paralelno ili uzastopno. Na temelju dosadašnjeg iskustva je uočeno da ako se ove aktivnosti koriste izolirano, one neće pružiti sveobuhvatan pristup koji je potreban za rješavanje temeljnih uzroka sukoba, a posljedično neće se smanjiti rizik od ponavljanja sukoba.⁶⁵

6.3. Postupak uspostavljanja nove misije

U sljedećem poglavlju bit će prikazan način na koji se donosi odluka o formiranju nove misije, odnosno koje se svi proceduralne faze moraju proći da bi se, nakon što se identificira potreba za intervencijom Ujedinjenih naroda u nekoj zemlji, bilo da postoji neka prijetnja miru ili je on već narušen, mogla donijeti odluka kojom se uspostavlja mirovna misija. Uspostavljanje mirovne misije predstavlja vrlo složeni postupak koji se sastoji od nekoliko

⁶¹ *Ibid.*, str. 18.

⁶² *Ibid.*

⁶³ *Ibid.*

⁶⁴ *Ibid.*, str. 19.

⁶⁵ *Ibid.*

etapa. Međutim, nije propisan neki kronološki slijed u kojem se moraju odviti etape, nego se najčešće radi o kombinaciji događaja koji će biti potanko opisani u nastavku.

6.3.1. Konzultacije

Kako se sukob razvija, pogoršava ili se pristupa rješenju, odvijaju se konzultacije između država članica UN-a, Tajništva UN-a, stranaka na terenu, država u dotičnoj regiji, i zemalja koji bi mogle doprinijeti misiji svojim kontingentima oružanih snaga, policije i drugim resursima, ovisno o potrebama pojedine misije.⁶⁶

Kako je već spomenuto, od kritične je važnosti da zainteresirane stranke spora daju svoju suglasnost za sudjelovanje misije Ujedinjenih naroda. Najčešće će jedna ili više stranaka inzistirati na sudjelovanju Ujedinjenih naroda u provjeri usklađenosti ili na pomoći u provedbi mirovnog sporazuma. Mirovni sporazum često definira konture buduće operacije Ujedinjenih naroda koja se uspostavlja nakon njegovog potpisivanja. Sudjelovanje Ujedinjenih naroda tijekom faze pregovora za sklapanje mirovnog sporazuma je poželjno jer sami Ujedinjeni narodi mogu pružiti vrlo vrijedne savjete o vrsti mandata koji bi se mogao provesti, a daju ih na temelju svojih sposobnosti, stručnosti i prethodnog iskustva. Iz tog razloga je nužno rano i konstantno savjetovanje zaraćenih stranaka s Vijećem sigurnosti i drugim državama članicama kako bi se utvrdilo jesu li one spremne podržati tijek aktivnosti koje su predviđene za Ujedinjene narode i osigurati resurse koji su potrebni za obavljanje tog posla.⁶⁷

⁶⁶ Department of Peacekeeping Operations, *Handbook on United Nations Multidimensional Peacekeeping Operations*, United Nations, 2003., str. 3. Dostupno na https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/peacekeeping-handbook_un_dec2003_0.pdf (06.04.2019.).

⁶⁷*Ibid.* Dobar primjer takvog sudjelovanja Ujedinjenih naroda je konflikt u Kolumbiji između snaga kolumbijske vlade i ljevičarskih gerilskih i paravojskih skupina, a sukob je u potpunosti narušio društvenu strukturu i ostavio velike dijelove zemlje u nasilju i siromaštvu. Tijekom godina je bilo nekoliko pokušaja pregovora o prestanku sukoba između vlade Kolumbije i najjače gerilske skupine FARC-EP, a zadnji pregovori su započeli 2012. godine. U organizaciji Ujedinjenih naroda je održano oko 50 regionalnih i nacionalnih događaja koji su bili usmjereni na rasprave o svim aspektima mirovnog procesa. U kolovozu 2016. godine postignut je mirovni sporazum, a njime je predviđeno uspostavljanje Verifikacijske misije Ujedinjenih naroda u Kolumbiji (*Misión de Verificación de la ONU en Colombia*), koja je uspostavljena rezolucijom Vijeća sigurnosti UN Doc. S/RES/2266(2017). Misija je imala zadaću pružiti pomoć Vladi i narodu Kolumbije iz najugroženijih slojeva društva u provedbi mirovnog sporazuma i na taj način pomoći u očuvanju mira i sprječavanju rizika od obnavljanja sukoba. United Nations Department of Political Affairs, *United Nations Conflict Prevention and Preventive Diplomacy in Action*, 2017., str. 8.-9. Dostupno na https://www.un.org/undpa/sites/www.un.org.undpa/files/Booklet_200618_fin_scrn.pdf (26.04.2019.).

6.3.2. Tehnička procjena na terenu

Čim sigurnosni uvjeti to dopuste, Tajništvo Ujedinjenih naroda upućuje misiju tehničke procjene u državu ili na teritorij gdje se predviđa raspoređivanje mirovne misije Ujedinjenih naroda. Svrha je takve misije da da potrebna mišljenja i preporuke za uspostavljanje mirovne misije. Misija za procjenu analizira i procjenjuje sveukupnu sigurnosnu, političku, vojnu i humanitarnu situaciju i poštivanje ljudskih prava na terenu. Na temelju nalaza i preporuka misije za ocjenjivanje, glavni tajnik izrađuje izvješće za Vijeće sigurnosti u kojem predstavlja koje su mogućnosti za uspostavu mirovne misije, njezinu veličinu i potrebne resurse.⁶⁸

Tehnička procjena se koristi za prvo uspostavljanje misije, pregled postojećeg mandata, rekonstruiranje mandata te povlačenje misije s područja u kojem je uspostavljena. Također, koristi se kao odgovor na krizu ili na poseban zahtjev Vijeća sigurnosti.⁶⁹

Ključnu ulogu u misijama za tehničku procjenu imaju stručnjaci za policijska pitanja, pravosuđe, reformu sigurnosnog sustava te stručnjaci za razoružanje, demobilizaciju i reintegraciju. Oni razvijaju različite opcije i preporuke za mandat Vijeća sigurnosti u njihovim područjima stručnosti.⁷⁰

6.3.3. Određivanje mandata

Mirovna misija se formalnopravno uspostavlja rezolucijom koju donosi Vijeće sigurnosti, a u njoj se navodi mandat i veličina misije. Za donošenje rezolucije je potrebna većina od minimalno devet glasova članica Vijeća, s time da stalne članice imaju pravo na ulaganja veta na donošenje rezolucije.⁷¹

Samim mandatom se određuje uloga mirovnih snaga, organizacija vojnih promatrača, zadaće koje se trebaju izvršiti u misiji, imenuju se zapovjednici i ured odgovoran za nadzor

⁶⁸ Department of Peacekeeping Operations, *Handbook on United Nations Multidimensional Peacekeeping Operations*, *supra* (bilj. 66).

⁶⁹ United Nations Department of Peacekeeping Operations, *Planning toolkit*, United Nations, 2011., str. 15. Dostupno na https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/planning_toolkit_web_version_0.pdf. (27.04.2019.).

⁷⁰ *Ibid.*

⁷¹ Department of Peacekeeping Operations, *Handbook on United Nations Multidimensional Peacekeeping Operations*, *supra* (bilj. 66), str. 4. Radi se o potrebnoj većini za donošenje pravovaljanih meritornih odluka, a Povelja propisuje da je potrebno devet potvrđnih glasova, uključujući glasove svih stalnih članica Vijeća sigurnosti. To znači da svaki stalni član Vijeća može svojim protivljenjem spriječiti donošenje meritorne odluke, a svrha takvog pravila je da se postigne jednoglasnost svih stalnih članova Vijeća sigurnosti kako bi provođenje odluka imalo potreban autoritet. Andrassy *et al.*, *op.cit.* (bilj. 24), str. 164.

operacije, određuju se financijska i logistička potpora te se određuje vremensko trajanje mandata.⁷²

Zadaća je Vijeća sigurnosti da kontinuirano prati rad uspostavljenih mirovnih misija, pregledava periodična izvješća Glavnog tajnika te da održava posebne sjednice kako bi se raspravilo o daljnjem radu određenih operacija. Vijeće može u bilo kojem trenutku glasovati za produženje, izmjenu ili okončanje mandata misije na način koji smatra prikladnim.⁷³

6.3.4. Uloga Opće skupštine Ujedinjenih naroda

Opća skupština obično nije uključena u donošenje političke odluke o osnivanju ili okončanju mirovnih misija, ali igra ključnu ulogu u financiranju same misije. Skupština preko svog petog odbora, zaduženog za upravna i proračunska pitanja, odobrava i nadzire proračun za održavanje mira. To uključuje način na koje se mirovne misije na terenu financiraju i opremaju, a odluku donosi na temelju detaljnih izvješća koje dostavlja glavni tajnik Ujedinjenih naroda. Budući da sve države članice dijele troškove za održanje mira, Skupština raspoređuje troškove na temelju posebne ljestvice procjena koja u obzir uzima relativna ekonomska bogatstva država članica, s time da stalne članice Vijeća sigurnosti uvijek moraju platiti veći udio zbog njihove posebne odgovornosti za održavanje međunarodnog mira i sigurnosti.⁷⁴

Osim toga, Opća skupština nadzire rad mirovnih snaga Ujedinjenih naroda preko svog Posebnog odbora za mirovne misije koji je osnovan 1965. kako bi se proveo sveobuhvatni pregled svih pitanja koja se odnose na održavanje mira. Prije svega, Posebni odbor razmatra ostvareni napredak u odnosu na svoje prethodne prijedloge, a potom razmatra nove napore za povećanje kapaciteta mirovnih operacija Ujedinjenih naroda. Na zaključenju zasjedanja, Posebni odbor podnosi izvješće Općoj skupštini putem četvrtog odbora koji se bavi posebnim političkim pitanjima i dekolonizacijom.⁷⁵

Prema Povelji Ujedinjenih naroda, Opća skupština ne može davati preporuke o pitanjima mira i sigurnosti o kojima se istodobno već rješava u Vijeću sigurnosti. Međutim,

⁷² Franić, D., *Mirovne operacije UN-a*, Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Zagreb, 2000., str. 30.

⁷³ Department of Peacekeeping Operations, *Handbook on United Nations Multidimensional Peacekeeping Operations*, *supra* (bilj. 66)

⁷⁴ United Nations Peacekeeping: The role of the General Assembly, <https://peacekeeping.un.org/en/role-of-general-assembly> (07.4.2019.).

⁷⁵ *Ibid.*

unatoč postojećoj odredbi Povelje koja ograničava ovlasti Opće skupštine u pogledu pitanja mira i sigurnosti, mogu postojati situacije kada Skupština može poduzeti određene mjere. Tako se za vrijeme tzv. Hladnog rata u praksi događalo da Vijeće sigurnosti nije moglo djelotvorno ispunjavati svoje zadatke, prvenstveno zbog sukoba između tadašnjih velikih sila i učestalog korištenja veta prilikom donošenja odluke. Iz tog razloga je Opća skupština 1950. godine donijela Rezoluciju o zajedničkoj akciji za mir⁷⁶ prema kojoj je određeno da će Opća skupština djelovati u slučaju prijetnje miru, narušavanja mira ili čina agresije ako Vijeće sigurnosti ne udovolji svojoj prvenstvenoj odgovornosti.⁷⁷ U takvim slučajevima se saziva hitno izvanredno zasjedanje na kojem se razmatra problem te se mogu uputiti preporuke državama članicama o potrebnim mjerama, s time da takve preporuke Opće skupštine nemaju obveznu snagu na način na koje to imaju rezolucije Vijeća sigurnosti.⁷⁸

6.3.5. Planiranje i raspoređivanje misije

Nakon određivanja mandata slijedi planiranje političkih, vojnih, operativnih, logističkih i administrativnih aspekata mirovne misije. Raspoređivanje misije bi se trebalo odviti što je brže moguće, uzimajući u obzir sigurnosne i političke uvjete na terenu.⁷⁹ Budući da Ujedinjeni narodi nemaju stalnu vojsku ili policiju, države članice doprinose slanjem kontingenata koji su potrebni za svaku operaciju. Kontingenti država koji sudjeluju u mirovnoj misiji nose uniforme svoje države, međutim oni u ovom slučaju ne predstavljaju svoje države, već djeluju kao dio mirovnih snaga Ujedinjenih naroda, a prepoznaje ih se kao „mirotvorce“ prema plavoj kacigi⁸⁰ ili beretki i znački Ujedinjenih naroda. Do današnjeg dana, preko stotine tisuća ljudi je služilo u mirovnim misijama Ujedinjenih naroda. Osoblje vojne i civilne policije mirovnih misija i dalje ostaje članom svojih nacionalnih ustanova, ali od njih se očekuje da se ponašaju isključivo u skladu s međunarodnim karakterom misije u kojoj sudjeluju.⁸¹

⁷⁶ Rezolucija Opće skupštine *Uniting for peace*, UN Doc. A/RES/ 377 (V) (1950).

⁷⁷ Andrassy *et al.*, *op.cit.* (bilj. 24), str.149.

⁷⁸ *Ibid.* Postupak uređen Rezolucijom je bio upotrijebljen do sada samo jednom i to 1956. godine kada je nakon napada Izraela, Francuske i Velike Britanije na Egipat, na prijedlog Jugoslavije sazvano hitno izvanredno zasjedanje Opće skupštine. Razlog sazivanja hitnog izvanrednog zasjedanja je nemogućnosti Vijeća sigurnosti da obavlja svoje dužnosti za održavanje mira zbog veta koji su uložile Velika Britanija i Francuska.

⁷⁹ Department of Peacekeeping Operations, *Handbook on United Nations Multidimensional Peacekeeping Operations*, *supra* (bilj. 66).

⁸⁰ Iz tog razloga se ustalio popularan naziv „plavi šljemovi“ (*blue helmets*) za mirovne snage Ujedinjenih naroda.

⁸¹ Department of Peacekeeping Operations, *Handbook on United Nations Multidimensional Peacekeeping Operations*, *ibid.*, str. 4.-5.

Što se tiče civilnog osoblja, ono uključuje osoblje iz sustava Ujedinjenih naroda, što uključuje i volontere Ujedinjenih naroda, ali i osoblje koje ustupaju države članice ili ih se angažira na međunarodnoj ili lokalnoj razini kako bi ispunili specifične poslove koji su neophodni za uspješnu provedbu mandata mirovne misije. Treba naglasiti da Ujedinjeni narodi smatraju prioritetnim razvoj lokalnih kapaciteta, odnosno zagovaraju da se aktivnosti Ujedinjenih naroda ograničavaju na one koje odgovaraju lokalnim potrebama i kontekstu, te da međunarodno osoblje treba biti ograničeno na minimum kako bi sami državljani države u kojoj je raspoređena misija mogli što prije preuzeti daljnje djelovanje od Ujedinjenih naroda.⁸²

Vrijeme koje je potrebno za raspoređivanje misije varira i ovisi o više čimbenika, a pogotovo o volji država članica da doprinesu postrojbama za određenu misiju te da pravodobno daju potrebne financijske i druge resurse. Za misije koje imaju vrlo složene mandate ili veliku logistiku, te one koje se suočavaju sa značajnim sigurnosnim rizicima, može proći i nekoliko tjedana da bi se sastavili i rasporedili potrebni elementi. Odjel za mirovne misije koristi brojne mehanizme kako bi izgradio svoje kapacitete za što brže i efikasnije raspoređivanje misija, a oni uključuju: uspostavu sustava mirovnih aranžmana Ujedinjenih naroda sa državama članicama, održavanje rasporeda za brzo raspoređivanje civilnog osoblja koje je unaprijed dobro obučeno i koje se može brzo rasporediti u početne misije, te korištenje ovlasti glavnog tajnika Ujedinjenih naroda da prikupi potrebna sredstva i prije nego što se uspostavljanje mirovne misije uistinu odobri.⁸³

7. Razvoj mirovnih misija

Osnivanje i upućivanje mirovnih misija, gledano otpočetak djelovanja Ujedinjenih naroda, može se podijeliti u nekoliko faza. Prva takva faza traje od 1945. do 1989. te se obično naziva erom tradicionalnih mirovnih misija.⁸⁴

Prvu fazu općenito obilježava razdoblje tzv. Hladnog rata i intenzivni diplomatski naponi Ujedinjenih naroda na području stvaranja mira, a takvi naponi su često kulminirali slanjem ograničenih vojnih snaga i civilnog osoblja u nemirna područja uz suglasnost ili na poziv zaraćenih strana. Njihova prisutnost je imala praktični značaj jamaca dogovorenih

⁸² *Ibid.*

⁸³ *Ibid.*

⁸⁴ Lee, *op.cit.* (bilj. 25), str. 623.

sporazuma. Obično su se takve misije sastojale od nepristranih promatrača čija je zadaća bila da provjere i osiguraju da se svaka strana drži dogovorenog primirja, a same snage su bile lako naoružane i praktično su služili kao tampon zona među zaraćenim stranama. Prva misija u povijesti Ujedinjenih naroda je pokrenuta 1948. godine kada je Vijeće sigurnosti poslalo vojne promatrače na Bliski Istok.⁸⁵ Prva „prava“ mirovna misija, kako se često navodi, je pokrenuta 1956. godine, a zadaća joj je bila omogućiti rješavanje Sueske krize (UNEF I) te je postavila temelje za sve buduće mirovne misije.⁸⁶

Sljedeća faza započinje 1989. godine kada je u Namibiju poslana tzv. prijelazna skupina za pomoć u tranziciji, a zadaće te misije, osim tradicionalnih zadataka, su proširene i na planiranje i nadgledanje slobodnih i poštenih izbora u toj zemlji.⁸⁷

Za razliku od ere tradicionalnih misija koje su se prvenstveno bavile sukobima između zaraćenih država, u ovom se razdoblju susrećemo i sa slučajevima unutardržavnih neprilika koje uključuju etničke sukobe, građanske ratove, urušena gospodarstva, nesposobne vlade, prirodne katastrofe te raspade država koje su popraćene sukcesijama i podjelama.⁸⁸ Ta faza mirovnih misija traje samo do 1994. godine jer su se tražili neki efikasniji modaliteti osiguravanja međunarodnog mira i sigurnosti.

⁸⁵ Jakešević, R., Hrvatska i mirovne misije Ujedinjenih naroda, Politička kultura, Zagreb, 2012., str. 55. U to doba Palestina je bila pod starateljstvom Velike Britanije, a populacija se sastojala od većinskog arapskog te manjinskog židovskog stanovništva. Obje zajednice su polagale pravo na kontrolu cijelog područja. Vlada Velike Britanije se u travnju 1947. obratila Općoj skupštini kako bi se pronašlo adekvatno rješenje te je u studenom te iste godine prihvaćen plan kojim je područje Palestine podijeljeno na Arapsku državu i Židovsku državu, s Jeruzalemom koji je bio pod posebnim međunarodnim režimom. Međutim, plan nije bio prihvatljiv arapskom stanovništvu te je došlo do izbijanja nasilja, a vrhunac se dogodio nakon proglašenja države Izrael. Vijeće sigurnosti je pozvalo na prekid vatre, što su obje stranke sukoba prihvatile. Međutim, iako su velesile vidjele potrebu za intervencijom, nisu dozvolile jedna drugoj da interveniraju, a kada je postalo očito da je provođenje prekida vatre potrebno nadgledati od strane treće stranke koja nije stranka sukoba, osnovana je Promatračka misija Ujedinjenih naroda (*United Nations Truce Supervision Operation* - UNTSO), a sastojala se od nenaoružanih vojnih promatrača. Lee, *op.cit.* (bilj. 25), str. 620. UNTSO je osnovan rezolucijom Vijeća sigurnosti UN Doc. S/RES/50(1948).

⁸⁶ Nakon što je Egipat odlučio nacionalizirati Sueski prokop, izbili su veliki sukobi između Egipta s jedne strane te Francuske, Velike Britanije i Izraela s druge. Takvi događaji su nagnali Vijeće sigurnosti da osnuje misiju UNEF, a sastojala se od lako naoružanih snaga država članica koje nisu sudjelovale u sukobu. Zadatak joj je bio da osigura i nadgledava povlačenje snaga Francuske, Izraela i Velike Britanije s teritorija Egipta te da služe kao tampon zona između egipatskih i izraelskih snaga. *Ibid.* str. 621. UNEF I je osnovan rezolucijom Opće skupštine UN Doc. A/RES/1001 (ES-I) (1956).

⁸⁷ Naime, Namibiju je 1916. godine okupirala Južna Afrika, a od 1966. godine trajala je pobuna od strane Narodne oslobodilačke vojske Namibije. Vijeće sigurnosti je tek 1978. godine donijelo rezoluciju kojom je utvrđen plan za provođenje izbora u Namibiji u organizaciji Južne Afrike, ali pod nadzorom i kontrolom Ujedinjenih naroda te je osnovana mirovna misija za pomoć u tranziciji u Namibiji (*United Nations Transition Assistance Group* – UNTAG). Međutim, zbog ponovnog izbijanja nasilja, održavanje izbora je bilo moguće tek u studenom 1989. godine te je tek nakon njihove provedbe, usvajanja novog ustava i službenog proglašenja neovisnosti, misija UNTAG uspješno okončana. Lee, *op.cit.* (bilj. 25), str. 620. UNTAG je osnovan rezolucijom Vijeća sigurnosti S/RES/435(1978).

⁸⁸ *Ibid.*, str. 624.

Suvremene mirovne misije postaju multidimenzionalne po svojim funkcijama. Uz tradicionalne funkcije koje su svojstvene svakoj mirovnoj misiji, javljaju se i neke nove zadaće. Dakako, iako svaka mirovna misija ima svoje karakteristične zadaće i ciljeve koji ovise o samom mandatu koji ih određuje, od svake se može zahtijevati provođenje određenih mjera kao što su pomoć u provedbi sveobuhvatnog mirovnog sporazuma te pratiti prekid vatre ili prestanak neprijateljstva, kako bi se otvorio prostor za političke pregovore i mirno rješavanje sporova. Također, dužnost mirovnih misija je i sprječavati izbijanje ili prelijevanje sukoba preko granica, voditi države kroz prijelaz u stabilnu vladu koja se temelji na demokratskim načelima, dobrom upravljanju i gospodarskom razvoju te u takvom prijelaznom razdoblju izvršavati sve funkcije koje su obično odgovornost vlade. Prije svega je važno osigurati sigurno okruženje koje potiče povratak normalnom civilnom životu.⁸⁹

Treba naglasiti i ulogu civilnog osoblja mirovnih misija koje pomaže neprijateljskim stranama u provedbi složenih mirovnih sporazuma, daje podršku u pružanju humanitarne pomoći, pomaže u razoružanju, nadgledanju i provođenju izbora, jačanju vladavine prava, promicanju poštivanja ljudskih prava, oporavku i rehabilitaciji nakon sukoba te uspostavljanju prijelazne uprave na područjima koja se nalaze na svom putu k neovisnosti.⁹⁰

8. Primjeri dosadašnjih mirovnih misija

Od osnutka Ujedinjenih naroda do danas je bila osnovana ukupno 71 mirovna misija, od kojih su 14 još aktivne. U daljnjem tekstu će biti prikazani primjeri nekoliko mirovnih misija. Bit će prikazana misija u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, koja je zanimljiva ne samo po tome što se odvijala za vrijeme Domovinskog rata, već i zbog složenosti i veličine same misije. Također, bit će prikazana i mirovna misija na Kosovu koja je zanimljiva po strukturi mandata koji nema presedana. Potom, bit će dan prikaz slučaj Haitija, Liberije, i Somalije, gdje su misije uspostavljene nakon izbijanja unutarnjih nemira, a zanimljivo je kako su Ujedinjeni narodi reagirali u navedenim situacijama. Također, prikazana je i misija u Libanonu, koja već desetljećima održava *status quo* u jednom vrlo konfliktnom području.

⁸⁹ Department of Peacekeeping Operations, *Handbook on United Nations Multidimensional Peacekeeping Operations*, *supra* (bilj. 66), str. 1.

⁹⁰ *Ibid.*, str. 2.

8.1. UNPROFOR

8.1.1. UNPROFOR u Hrvatskoj

Ozbiljni sukobi u Hrvatskoj započinju u lipnju 1991. godine nakon što su Hrvatska i Slovenija proglasile neovisnost od Jugoslavije. Prvotno je Europska zajednica 1991. osnovala Konferenciju o Jugoslaviji sa ciljem da se spriječe daljnji sukobi, međutim ti pokušaji su se pokazali neuspješnima. Ujedinjeni narodi su se prvi put aktivno uključili u situaciju u Jugoslaviji 25. rujna 1991. godine, kada je Vijeće sigurnosti donijelo rezoluciju u kojoj izražava duboku zabrinutost zbog sukoba, pohvalilo je napore koje su Europska zajednica i njene države članice već poduzele kako bi se obnovio mir i dijalog u Jugoslaviji te je pozvalo sve države na „opći i potpuni embargo na sve isporuke oružja i vojne opreme Jugoslaviji“.⁹¹ Tadašnji glavni tajnik Ujedinjenih naroda Javier Perez de Cuellar⁹² je od listopada 1991. održavao stalne konzultacije sa svim strankama u sukobu, s predsjedništvom Europske zajednice, s predsjedateljem država članica Organizacije za europsku sigurnost i suradnju te drugim zainteresiranim stranama o njihovim nastojanjima da pronađu rješenje krize. Međutim, ubrzo je postalo jasno da najvrjedniji doprinos koji Ujedinjeni narodi mogu dati je uspostavljanje mirovne misije koja bi stvorila potrebne uvjete za vođenje političkih pregovora za mirno rješenje spora.⁹³ Tako je 11. prosinca 1991. godine kao poseban dodatak izvješću glavnog tajnika Ujedinjenih naroda, predviđen pod službenim nazivom Plan mirovne operacije Ujedinjenih naroda u Jugoslaviji⁹⁴, a on je predstavljao privremenu mjeru s ciljem da se omogućiti nesmetano odvijanje političkih pregovora o rješavanju jugoslavenske krize, s time da se niti na jedan način nije prejudicirao ishod takvih pregovora.⁹⁵

Otvorena agresija na Hrvatsku je završila potpisivanjem primirja između JNA i hrvatskih snaga 02. siječnja 1992. godine u Sarajevu, a potpisano primirje je bio potreban preduvjet za osnivanje mirovne misije. Konačno, 21. veljače 1992. godine, Vijeće sigurnosti je donijelo rezoluciju kojom je osnovana mirovna misija u Hrvatskoj (*United Nations*

⁹¹ Rezolucija Vijeća sigurnosti UN Doc. S/RES/713(1991).

⁹² Javier Perez de Cuellar (r. 1920.) je peruanski diplomat i političar, a služio je kao glavni tajnik Ujedinjenih naroda od siječnja 1982. do prosinca 1991. godine. Dostupno na <https://www.un.org/sg/en/content/javier-perez-de-cuellar> (07.05.2019.)

⁹³ United Nations Protection Force – background, https://peacekeeping.un.org/mission/past/unprof_b.htm. (30.04.2019.)

⁹⁴ Izvješće glavnog tajnika Ujedinjenih naroda, UN Doc. S/23280, Anex III.

⁹⁵ Miškulin, I., Republika Hrvatska i mirovna operacija Ujedinjenih naroda: kada, kako i zašto je došlo do njezine realizacije?, *Historijski zbornik*, sv. 1, 2011., str. 140.

Protection Force - UNPROFOR), a glavna svrha misije je bila da osigura uvjete za ponovno uspostavljanje mira i sigurnosti, te da se konačno okončaju sukobi.⁹⁶ Misija je bila podijeljena na četiri sektora u Hrvatskoj u kojima je srpsko stanovništvo bilo manjina.⁹⁷ Mandat UNPROFOR-a se sastojao od četiri temeljne zadaće, a one su bile: konsolidacija prekida vatre, nadgledanje demilitarizacije zaštićenih sektora, kontroliranje aktivnosti lokalnih vlasti kako bi se zaštitilo lokalno stanovništvo od kršenja ljudskih prava i od prijetnje fizičkom silom, te stvaranje potrebnih uvjeta za povratak prognanika.⁹⁸ Također, Vijeće sigurnosti je 30. lipnja 1992. godine donijelo novu rezoluciju kojom je ovlastilo UNPROFOR identičnim ovlastima u „ružičastim zonama“ koje su obuhvaćale područja izvan UNPA sektora, a koja su *de facto* bila pod kontrolom srpskih snaga. Također, mandatom su uspostavljene zadaće kontrole ulaska civila u UNPA-ove, obavljanje imigracijskih i carinskih funkcija na međunarodnim granicama UNPA-i te praćenje demilitarizacije poluotoka Prevlake.⁹⁹

Misija se sastojala od 38,810 pripadnika vojnih snaga, uključujući 680 vojnih promatrača Ujedinjenih naroda, 727 civilnih policajaca, 1,870 službenika međunarodnih organizacija te 2,188 pripadnika lokalnog osoblja. U takvom sastavu UNPROFOR je najveća mirovna misija u povijesti Ujedinjenih naroda.¹⁰⁰

Najveći problem s kojim su se mirovne snage morale suočiti je sprječavanje progona nesrpskog stanovništva iz okupiranih krajeva. I prije samog raspoređivanja snaga UNPROFOR-a, na terenu je od ožujka 1992. godine bilo prisutno oko 1,500 promatrača Ujedinjenih naroda koji su bili obavješteni o lokacijama i razmjerima progona lokalnog stanovništva, ali nisu poduzeli ništa po tom pitanju. Štoviše, situacija se nije popravila niti prvotnim raspoređivanjem snaga UNPROFOR-a koje su brojile 14,000 pripadnika.¹⁰¹

Analizirajući situaciju u Hrvatskoj, tadašnji glavni tajnik Boutros Boutros-Ghali je u svom izvješću Vijeću sigurnosti od 10. veljače 1993. godine utvrdio da je glavni uspjeh misije u Hrvatskoj bio potpuno povlačenje snaga JNA s područja Hrvatske. Međutim, također je uvidio da misija nije uspjela uspostaviti uvjete mira i sigurnosti koji bi omogućili dobrovoljni povratak izbjeglica i prognanika u njihove domove. Također, naponi civilne policije Ujedinjenih

⁹⁶ *Ibid.* Misija UNPROFOR je bila osnovana rezolucijom Vijeća sigurnosti UN Doc. S/RES/743(1992).

⁹⁷ Takozvani zaštićeni sektori (*United Nations Protected Areas*-UNPA) su bili Sektor Jug koji je obuhvaćao područje sjeverne Dalmacije i Like, Sektor Sjever u koji su ulazili Banovina i Kordun, potom Sektor Zapad u kojem se nalazila zapadna Slavonija te Sektor Istok koji je obuhvaćao područje istočne Slavonije.

⁹⁸ Mooney, E., *Presence, Ergo Protection?* – UNPROFOR, UNHRC and the ICRC in Croatia and Bosnia and Herzegovina, *International Journal of Refugee Law*, sv. 7, 1995., str. 413.

⁹⁹ Rezolucija Vijeća sigurnosti UN Doc. S/RES/762(1992).

¹⁰⁰ United Nations Protection Force – background, *supra* (bilj. 93).

¹⁰¹ Mooney, *op.cit.* (bilj. 98), str. 414.

napora da spriječe diskriminaciju i zlorabu ljudskih prava civilnog stanovništva na području UNPA-e nisu polučili nikakav uspjeh.¹⁰²

Međutim, unatoč potpisanom prekidu vatre, situacija je bila i više nego kritična. Glavni problem je uglavnom bio nesuradnja lokalnih srpskih vlasti i kasnije velike ofenzive hrvatskih snaga. Situacija u kojoj je UNPROFOR uspostavljen je promijenjena jer su stranke odbile daljnje mirovne pregovore, a dodatna komplikacija je nastala proglašenjem „Republike Srpske Krajine“. Tek je 29. ožujka 1994. godine u Zagrebu zaključen sporazum između Vlade Republike Hrvatske i lokalnih srpskih vlasti u UNPA sektorima o prekidu vatre s ciljem postizanja trajnog prestanka neprijateljstva.¹⁰³

Mandat misije je trajao sve do 31. ožujka 1995. godine kada je rezolucijom Vijeća sigurnosti završio mandat UNPROFOR-a, a mirovne snage Ujedinjenih naroda su preimenovane u Operaciju Ujedinjenih naroda za obnovu povjerenja u Hrvatskoj (*United Nations Confidence Restoration Operation in Croatia – UNCRO*) sa zadaćom provedbe sporazuma od 29. ožujka 1994. godine te nadziranja demilitarizacije poluotoka Prevlake,¹⁰⁴ a kraj mandata joj je bio određen za 30. studeni 1995.¹⁰⁵ Nakon potpisivanja Erdutskog sporazuma 12. studenog 1995. godine između Vlade Republike Hrvatske i srpskih lokalnih vlasti osnovana je Prijelazna uprava Ujedinjenih naroda za istočnu Slavoniju, Baranju i Zapadni Srijem (*United Nations Transitional Administration for Eastern Slavonia, Baranja and Western Sirmium – UNTAES*) čiji je mandat okončan 15. siječnja 1998. godine nakon uspješnog okončanja procesa mirne reintegracije područja istočnog Podunavlja u ustavnopravni poredak Republike Hrvatske te se ova misija ocjenjuje kao uspješno provedena.¹⁰⁶

8.1.2. UNPROFOR u Bosni i Hercegovini

Nakon osnivanja UNPROFOR-a i svih poteškoća s kojima su se Hrvatska suočavala, novi problem je predstavljalo izbijanje sukoba u Bosni i Hercegovini u svibnju 1992. godine. Vijeće sigurnosti je 15. svibnja 1992. rezolucijom proširilo mandat UNPROFOR-a i na

¹⁰² United Nations Protection Force – background, *supra* (bilj. 93).

¹⁰³ *Ibid.*

¹⁰⁴ Promatračka misija Ujedinjenih naroda na Prevlaci (*United Nations Mission of Observers in Prevlaka – UNMOP*) prvotno je djelovala u sklopu UNPROFOR-a, potom UNCRO-a, a istekom mandata UNCRO-a 1996. godine postaje neovisna misija odlukom Vijeća sigurnosti UN Doc. S/RES/1038(1996). Mandat UNMOP-a je trajao do 15. prosinca 2002. godine. Andrassy *et al.*, *op.cit.* (bilj. 4), str. 84.

¹⁰⁵ Mandat UNCRO-a je određen Rezolucijom Vijeća sigurnosti UN Doc. S/RES/981(1995).

¹⁰⁶ UNTAES je osnovan Rezolucijom Vijeća sigurnosti UN Doc. S/RES/1037(1996).

područje Bosne i Hercegovine.¹⁰⁷ Za razliku od situacije u Hrvatskoj, gdje se donekle provodilo primirje uspostavljeno mirovnim sporazumom, u Bosni i Hercegovini nije bilo mira koje je valjalo očuvati, te je iz tog razloga primarni zadatak misije na području Bosne i Hercegovine bio štititi konvoje humanitarne pomoći koji su provodeni od strane Visokog povjerenika Ujedinjenih naroda za izbjeglice (*United Nations High Commissioner for Refugees – UNHRC*).¹⁰⁸

Nadalje, civilno stanovništvo, odnosno oni kojima su pomoć i zaštita najviše trebale, na kraju je ostalo nezaštićeno. Najtragičniji primjer toga je Srebrenica, grad koji se nalazi u Republici Srpskoj, a većinsko stanovništvo su činili muslimani. Tijekom 1993. godine Srebrenica je bila na meti srpske ofenzive, što je rezultiralo velikim gubitkom života civilnog stanovništva. Iz tog razloga je Vijeće sigurnosti odlučilo osnovati zaštićenu zonu na području Srebrenice.¹⁰⁹ U rezoluciji je Vijeće pozvalo sve stranke sukoba da tretiraju Srebrenicu i okolna područja kao zaštićenu zonu koja treba biti slobodna od bilo kakvog oružanog napada ili neprijateljskih čina. Također, tražilo se apsolutno poštovanje prava UNPROFOR-a i ostalih međunarodnih humanitarnih organizacija te sigurnost osoblja tih organizacija kako bi mogle neometano obavljati svoje zadaće.¹¹⁰

Osim Srebrenice, zaštićene zone su osnovane i na području Sarajeva, Tuzle, Žepe, Goražde i Bihaća. U drugim odredbama rezolucije Vijeće je osudilo namjerno djelovanje bosanskih Srba u prisilnoj evakuaciji civila iz Srebrenice i drugih dijelova Bosne i Hercegovine u sklopu svoje kampanje „etničkog čišćenja“.¹¹¹ Međutim, u srpnju 1995. godine snage bosanskih Srba su provele oružani napad na zaštićenu zonu u Srebrenici te sustavno istrebljenje tisuća bosanskih muslimanskih muškaraca i dječaka.¹¹² Vojna reakcija od strane UNPROFOR-a je izostala unatoč tome što je Vijeće sigurnosti donijelo rezoluciju 4. lipnja 1993. godine u kojoj je ovlastilo snage misije da koriste silu radi obrane zaštićenih zona, pozivajući se na glavu VII. Povelje Ujedinjenih naroda.¹¹³

Treba spomenuti i slučaj Goražda, također zaštićene zone u Bosni i Hercegovini. Srpske snage su blokirale ulaze snagama UNPROFOR-a i UNHRC-a te su u potpunosti odsjekli Goražde od međunarodne zajednice. U ožujku 1994. srpske su snage započele s napadima na

¹⁰⁷ Rezolucija Vijeća sigurnosti UN Doc. S/RES/752(1992).

¹⁰⁸ Mooney, *op.cit.* (bilj. 98), str. 415.

¹⁰⁹ Zaštićena zona je osnovana rezolucijom Vijeća sigurnosti UN Doc. S/RES/819(1993).

¹¹⁰ Mooney, *op.cit.* (bilj. 98), str. 415.-416.

¹¹¹ United Nations Protection Force – background, *supra* (bilj. 94).

¹¹² Sloan, *loc.cit.* (bilj. 57).

¹¹³ Rezolucija Vijeća sigurnosti UN Doc. S/RES/836(1993).

zaštićenu zonu, a reakcija snaga mirovne misije je izostala. Prosvjedi i opomene Vijeća sigurnosti su se pokazali neučinkovitima pa je u travnju 1994. godine NATO započeo zračne napade na položaje bosanskih Srba. Međutim, u znak odmazde, bosanski Srbi su zarobili brojne pripadnike osoblja mirovne misije, te su ih koristili kao ljudski štit na mjestima na kojima su očekivali bombardiranje.¹¹⁴

Najveći razlog neuspjeha misije u pružanju zaštite u zaštićenim zonama je predstavljala činjenica da su one formirane usred oružanih sukoba, u vrlo neprijateljskom okružju, a ne u poslijeratnom procesu kada postoji mir koji se može očuvati, ma koliko on bio krhak. Treba nadodati i da su demilitarizacijom zaštićenih područja te manjkom učinkovite patrola snaga mirovne misije na tom području zone praktički ostale neobranjene i izložene kao mete. To pokazuje da je zaštita tih područja bila samo iluzorna, a odgovornost za upravljanje krizom je prebačena na humanitarne organizacije koje su se nalazile na terenu, prvenstveno UNHRC i Crveni križ, koje su kroz humanitarne aktivnosti kompenzirale nedostatak učinkovite vojne zaštite.¹¹⁵

Tek od ljeta 1995. godine postignuti su prvi uspjesi u suzbijanju otvorenih sukoba u Bosni i Hercegovini. Tako je od 30. kolovoza do 20. rujna 1995. godine provedena zračna kampanja NATO-a u suradnji sa UNPROFOR-om, a cilj je bilo onemogućavanje daljnjih pokušaja napada srpskih snaga na zaštićene zone. Operacija je razumnim korištenjem zračnih snaga u kooperaciji sa kopnenim snagama UNPROFOR-a zapravo bila ključna za okončanje rata u Bosni i Hercegovini.¹¹⁶

Konačno, sukobi u Bosni i Hercegovini okončani su 1995. godine nakon potpisivanja Daytonskog sporazuma 14. prosinca 1995. godine, u kojem je uspostavljen mir u Bosni i Hercegovini te je došlo do konstitucionalnog preoblikovanja države u federaciju s dva entiteta i tri konstitutivna naroda.¹¹⁷

¹¹⁴ United Nations Protection Force – background, *supra* (bilj. 93).

¹¹⁵ Mooney, *op.cit.* (bilj. 98), str. 419.

¹¹⁶ Hendrickson, R., Crossing the Rubicon, *Nato Review*, 2005., Dostupno na <https://www.nato.int/docu/review/2005/issue3/english/history.html> (03.05.2019.).

¹¹⁷ Leurdijk, D., Dayton Agreement: A Tremendous Gamble, *International Peacekeeping*, sv. 3, 1995., str. 2.

8.2. UNMIK na Kosovu

Sukobi na Kosovu između albanskog i srpskog stanovništva imaju svoje korijene u dalekoj prošlosti. Mnogi Albanci vide Kosovo kao ishodište albanske kulture, ali i kao metaforu za sve nepravde počinjene Albancima tokom njihove povijesti. S druge strane, Srbi smatraju da je Kosovo kolijevka njihove nacionalnosti.¹¹⁸ Za vrijeme SFRJ kosovski Albanci su imali status nacionalne manjine, a Kosovu je Ustavom SFRJ iz 1974. bio zajamčen status autonomne pokrajine. Srpska manjina koja je živjela na području Kosova je bila sustavno diskriminirana, a kosovski Albanci su sve glasnije zahtijevali da se Kosovu dodjeli status savezne republike u sklopu SFRJ-a. Tako je 1990. godine održan referendum na kojem je postignut rezultat od 99% u korist proglašenja neovisnosti Kosova te je Skupština Kosova proglasila neovisnost, ali daljnje aktivnosti na tom području ugušila je srbijanska policija.¹¹⁹

Od 1996. godine počinju oružani i nasilni sukobi između Oslobodilačke vojske Kosova i srbijanske policije, a napetosti eskaliraju 1998. godine u napadima na brojna kosovska sela u kojima je došlo do teških kršenja ljudskih prava od obje stranke sukoba. Vijeće sigurnosti je ponukano tim događajima 31. ožujka 1998. godine donijelo rezoluciju kojom je osnovalo tzv. Kontakt grupu i odredilo embargo na SR Jugoslaviju.¹²⁰ Međutim, Srbija je ignorirala zahtjeve Vijeća sigurnosti te su sukobi postali sve učestaliji. Iz tog razloga je Vijeće sigurnosti donijelo 23. rujna 1998. godine novu rezoluciju u kojoj je pozvalo na kraj opresije civilnog stanovništva, zatražilo prekid vatre te početak dijaloga između vlasti kosovskih Albanaca, a sve pod prijetnjom zračnih napada od strane NATO-a. Konačno, potpisan je Holbrooke-Milošević sporazum o prestanku neprijateljstva koji je potvrdilo Vijeće sigurnosti.¹²¹ Međutim, Verifikacijska misija OESS-a koja je osnovana ovim mirovnim sporazumom, a čija je zadaća bila nadgledanje prekida vatre, nije mogla spriječiti daljnje napade na civilno stanovništvo.

Sljedeći pokušaj mira označilo je potpisivanje Rambouilletskeg sporazuma u ožujku 1999. godine, koji je predvidio Kosovo kao autonomnu pokrajinu u sklopu SR Jugoslavije kao rješenje koji bi trebao spriječiti daljnje sukobe te raspoređivanje snaga NATO-a radi provedbe odredaba navedenog sporazuma. Međutim, SR Jugoslavija je odbila prihvatiti sporazum te je NATO započeo zračne napade koji su trajali do 8. lipnja 1999. kada je Vlada SR Jugoslavije

¹¹⁸ Friedrich, J., UNMIK in Kosovo: Struggling with Uncertainty, *Max Planck Yearbook of United Nations Law*, sv. 9, 2005., str. 229.

¹¹⁹ *Ibid.*, str. 230.

¹²⁰ *Ibid.*, str. 231. Rezolucija Vijeća sigurnosti UN Doc. S/RES/1160(1998).

¹²¹ Mirovni ugovor je potvrđen Rezolucijom Vijeća sigurnosti UN Doc. S/RES/1203(1998).

prihvatila potpisati Kumanovski sporazum. Potpisani sporazum je potvrđen rezolucijom Vijeća sigurnosti od 10. lipnja 1999. godine kojom je osnovana Privremena administrativna misija Ujedinjenih naroda na Kosovu (*United Nations Interim Administration Mission in Kosovo – UNMIK*).¹²²

Zadaće određene mandatom UNMIK-a su bile bez presedana. Kako bi se misija mogla nositi s mnoštvom zadataka koja su bile određene mandatom, te kako bi mogla koordinirati različite druge organizacije koje su sudjelovali u provedbi misije, njezine su funkcije podijeljene na četiri stupa. U prvom stupu se nalazila koordinacija i pružanje humanitarne pomoći do lipnja 2000. godine, odnosno do kraja krizne situacije, a ta zadaća je bila dužnost UNHRC-a. Od 2001. godine u prvom stupu se nalazi policija i pravosuđe, a obavljanje zadataka koje ulaze u ovaj stup je direktno pod nadzorom Ujedinjenim narodima. Drugi stup predstavlja civilna uprava, a obavljanje funkcija koje ulaze u ovaj stup je također pod direktnom upravom Ujedinjenih naroda. Treći stup se odnosi na provođenje demokratizacije i izgradnje demokratskih institucija, a tu funkciju provodi OESS. Konačno, četvrti stup predstavlja rekonstrukcija ekonomije i infrastrukture, a odgovornost za tu zadaću ima Europska unija.¹²³ Kao glavni cilj koji obuhvaća ova četiri stupa je promicanje uspostavljanja značajne autonomije i samouprave na Kosovu, a UNMIK ima odgovornost nadgledati konačni prijenos ovlasti na institucije koje se trebaju izgraditi tijekom provođenja misije.¹²⁴

Kako je već navedeno, cilj stvaranja misije na Kosovu bio je očuvati suverenitet i teritorijalni integritet SR Jugoslavije, u kojoj bi Kosovo bila pokrajina sa značajnom autonomijom. Međutim, taj cilj je u potpunoj suprotnosti sa zadatacima koje su određene mandatom misije, a one su zahtijevale ne samo izvršne, već i zakonodavne i sudske ovlasti. Time je rezolucija Vijeća sigurnosti kojom je određen mandat UNMIK-a stvorio hibridnu situaciju u kojoj je razdvojio *de jure* suverenost i *de facto* izvršavanje vlasti.¹²⁵

Konačno, nakon dugotrajnih pregovora Kosovo je 17. veljače 2008. godine proglasilo neovisnost unatoč protivljenju Srbije. Nakon što je u kolovozu 2008. godine Ustav Kosova stupio na snagu, Ujedinjeni narodi su odlučili rekonfigurirati misiju pa su smanjili broj osoblja za 70% , veći dio ovlasti su prebacili na vladu Kosova i na misiju Europske unije na Kosovu koja je bila zadužena za četvrti stup mandata UNMIK-a. Ujedinjeni narodi navode kako će

¹²² Friedrich, *op. cit.* (bilj. 118), str. 231. UNMIK je osnovan Rezolucijom Vijeća sigurnosti UN Doc. S/RES/1244(1999).

¹²³ Friedrich, *ibid.*, str. 237.

¹²⁴ *Ibid.*

¹²⁵ *Ibid.*, str. 242.

UNMIK nastaviti jačati formalne i neformalne kanale komunikacije među vlastima na svim razinama i između svih zajednica na Kosovu. Misija trenutno broji 388 pripadnika, od kojih su 16 pripadnici vojske i policije, a ostatak čine volonteri Ujedinjenih naroda, civilno osoblje te pripadnici lokalnog osoblja.¹²⁶

8.3. MINUSTAH na Haitiju

Prvi nemiri na Haitiju započinju nakon provođenja prvih demokratskih predsjedničkih izbora u prosincu 1990. godine, na kojima je pobijedio Jean-Bertrand Aristide. Međutim, već u rujnu sljedeće godine je izvršen vojni udar te je predsjednik morao izbjeći s Haitija. Nakon vojnog udara sukobi u zemlji postaju alarmantni, a zabilježeni su slučajevi političkih atentata, pogubljenja, prisilnih nestanaka te drugih ozbiljnih kršenja ljudskih prava. Prva intervencija Ujedinjenih naroda se odvila 1993. godine kada je Vijeće sigurnosti osnovalo prvu mirovnu misiju na Haitiju (*United Nations Mission in Haiti - UNMIH*), ali zbog manjka suradnje od strane haićanskih vojnih autoriteta, misija nije mogla izvršiti svoje zadaće. Sljedeće godine Vijeće sigurnosti je donijelo rezoluciju kojom je odobrilo slanje međunarodnih snaga od 20,000 ljudi kako bi omogućili povratak legitimne haićanske vlade, osigurali sigurnost i stabilnost te kako bi promicali vladavinu prava.¹²⁷ Svrgnuti predsjednik Aristide se vratio u zemlju u listopadu 1994. godine kada su vojni časnici koji su izvršili vojni udar, nakon provedenih pregovora, pristali predati vlasti natrag Aristideu.

Unatoč tome, sukobi na Haitiju ne jenjavaju te je osnovano još par takvih mirovnih misija s ciljem okončanja sukobu u zemlji. U veljači 2004. godine predsjednik Aristide, koji je služio svoj drugi mandat od 2000. godine, biva ponovno svrgnut s vlasti. Nakon toga, uspostavlja se prijelazna vlada te je predsjednik Vrhovnog suda Haitija, Boniface Alexandre, postavljen kao privremeni predsjednik, uputio zahtjev Vijeću sigurnosti za intervenciju i uspostavljanje mirovne misije. U lipnju 2004. godine Vijeće sigurnosti je donijelo rezoluciju kojom je osnovana Stabilizacijska misija Ujedinjenih naroda na Haitiju (*United Nations Stabilization Mission in Haiti - MINUSTAH*).¹²⁸

Zadaće misije koje su bile određene mandatom bile su pružanje potpore tranzicijskoj vladi i osiguranje stabilne i sigurne okoline u kojoj će se ustavni i politički procesi u Haitiju

¹²⁶ UNMIK – mandate, <https://unmik.unmissions.org/mandate> (04.05.2019.).

¹²⁷ UNMIH je osnovan Rezolucijom Vijeća sigurnosti UN Doc. S/RES/867(1993).

¹²⁸ MINUSTAH je osnovan Rezolucijom Vijeća sigurnosti UN Doc. S/RES/1542(2004).

moći odvijati. Nadalje, misija je trebala pomagati u ponovnoj izgradnji i održavanju vladavine prava, sigurnosti i javnog poretka u Haitiju. Potom, zadaća je bila i pružanje zaštite civilnog stanovništva od neposredne prijetnje od fizičkog nasilja te osoblja, prostorija, instalacija i opreme Ujedinjenih naroda. Misija je imala zadaću i pomoći tranzicijskoj vladi u izgradnji nacionalnog dijaloga, u organiziranju i provođenju slobodnih i poštenih izbora te pomoći u širenju vlasti tranzicijske vlade kroz cijelo područje države i podržati dobro upravljanje na lokalnim razinama. Sljedeća zadaća misije je bila zaštita i promicanje ljudskih prava te je stoga određeno da misija mora surađivati sa tranzicijskom vladom i Uredom Visokog povjerenika za ljudska prava kako bi se istražile povrede ljudskih prava te povrede međunarodnog humanitarnog prava.¹²⁹

MINUSTAH se sastojao od ukupno 7,208 vojnika te 2,038 pripadnika policije i civilnog osoblja. U travnju 2017. godine Vijeće sigurnosti je donijelo rezoluciju kojom je određeno da će istek mandata MINUSTAH-a biti u listopadu 2017. te da će se izvršiti tranzicija u manju, prateću misiju MINUJUSTH (*United Nations Mission for Justice Support in Haiti*) koja će i dalje pružati podršku vladi u izgradnji vladavine prava, razvijati i reformirati haićansku nacionalnu policiju te da će pratiti poštivanje ljudskih prava.¹³⁰

Prateća misija MINUJUSTH se sastoji od 295 policijskih časnika, 980 pripadnika policije te 351 pripadnika civilnog osoblja. Odlukom Vijeća sigurnosti odlučeno je da će se misija okončati 15. listopada 2019. godine te da će se izvršiti prijenos svih ovlasti na haićanske vlasti.¹³¹

Misija MINUSTAH je s jedne strane uspješno ostvarila veći dio zadaća koje su joj povjerene mandatom, ali s druge strane, misija je obilježena skandalima koji su ostavili negativni dojam na provođenje mirovnih misija. Takav slučaj je izbijanje epidemije kolere u listopadu 2010. godine, a brojni instituti kao što su Američko društvo za mikrobiologiju, Pravni fakultet Yale i Američka škola javnog zdravlja su povezali uvođenje bolesti u zemlji sa MINUSTAH-om.¹³² Stoga je dobra odluka Vijeća sigurnosti da se završne zadaće mirovnog procesa povjere novoj misiji koja je dosta manja po opsegu te nije obilježena negativnom slikom javnosti, kao što je to MINUSTAH.

¹²⁹ *Ibid.*

¹³⁰ Rezolucija Vijeća sigurnosti UN Doc. S/RES/2350(2017).

¹³¹ Los 18 meses de la MINUJUSTH, <https://minujsth.unmissions.org/en/la-minujsth-hace-balance-de-los-avances-en-los-primeros-18-meses-de-mandato>, (08.05.2019.).

¹³² Haiti cholera: UN Peacekeepers to blame, report says, <https://www.bbc.com/news/world-latin-america-11943902> (07.05.2019.).

8.4. UNIFIL u Libanonu

Mirovna misija u Libanonu, nazvana Prijelazne snage Ujedinjenih naroda u Libanonu (*The United Nations Interim Force in Lebanon - UNIFIL*), osnovana je u 19. ožujka 1978. godine rezolucijom Vijeća sigurnosti¹³³ nakon napada Izraela na Libanon pet dana ranije. U Rezoluciji je Vijeće sigurnosti pozvalo Izrael na poštivanje teritorijalnog integriteta, suvereniteta i političke neovisnosti Libanona. Također, pozvalo je Izrael na prekid vojne akcije i povlačenje snaga s teritorija Libanona. Rezolucijom su određene zadaće misije u Libanonu, a to su bile: davanje potvrde o povlačenju izraelskih snaga, obnavljanje međunarodnog mira i sigurnosti te pružanje pomoći vladi Libanona da povрати svoju vlast u državi.¹³⁴

Mandat misije se morao dva puta mijenjati s obzirom na događaje koji su se uslijedili. Naime, mandat je prvi puta promijenjen nakon ponovne invazije Izraela na Libanon 1982. godine, kada su izraelske snage došle sve do Bejruta. Izrael se povukao 1985. godine, ali zadržao je nadzor nad južnim Libanom sve do 2000. godine. Povlačenje izraelskih snaga s tog područja je bio razlog za drugu izmjenu mandata misije.¹³⁵

Nova kriza na ovom području je uslijedila u srpnju 2006. godine kada izbijaju novi ozbiljni sukobi između militantata Hezbolaha i izraelskih snaga. Međunarodna zajednica i tadašnji glavni tajnik Kofi Annan¹³⁶ su pozvali na brzo raspoređivanje međunarodnih snaga u južnom dijelu Libanona kako bi se što prije okončala eskalacija nasilja.¹³⁷

Iz tog razloga je usvojena nova rezolucija Vijeća sigurnosti¹³⁸ koja je znatno proširila zadaće mandata. Sada mandat misije uključuje i zadaće praćenja prestanka neprijateljstva, praćenja i davanja podrške libanonskim oružanim snagama dok se raspoređuju po jugu države dok istovremeno Izrael povlači svoje oružane snage, proširivanja pomoći misije kako bi se osigurao humanitarni pristup civilnom stanovništvu i osigurao dobrovoljan i siguran povratak raseljenih osoba, te pomoći libanonskoj vladi u osiguravanju njezinih granica i drugih ulaznih

¹³³ Rezolucija Vijeća sigurnosti UN Doc. S/RES/425(1978). Isti dan donesena je i Rezolucija Vijeća sigurnosti UN Doc. S/RES/426(1978) kojom su dane smjernice za provedbu Rezolucije 425 te smjernice za mirovnu misiju UNIFIL.

¹³⁴ United Nations Peacekeeping: UNIFIL, <https://peacekeeping.un.org/en/mission/unifil> (07.04.2019.).

¹³⁵ UNIFIL background, <https://unifil.unmissions.org/unifil-background#para8> (07.04.2019.).

¹³⁶ Kofi Annan (1938. – 2018.) bio je ganski diplomat koji je služio kao glavni tajnik Ujedinjenih naroda od siječnja 1997. do prosinca 2006. godine. Dostupno na <https://www.un.org/sg/en/content/kofi-annan> (07. 04. 2019.)

¹³⁷ Murphy, R., *Whither UN Peacekeeping in Lebanon*, *Irish Yearbook of International Law*, sv. 2, 2007., str. 31.

¹³⁸ Rezolucija Vijeća sigurnosti UN Doc. S/RES/1701(2006).

točaka u državu.¹³⁹ Međutim, reakcija Vijeća sigurnosti je bila vrlo spora, a u vremenu od izbijanja sukoba i do konačnog donošenja rezolucije izraelska intervencija u južnom Libanonu je prouzrokovala veliku humanitarnu krizu na koju Ujedinjeni narodi i Europska unija nisu bili u mogućnosti odgovoriti na učinkovit način.¹⁴⁰

Trenutno u misiji sudjeluje 11,155 osoba, od kojih 10,118 otpada na oružane kontingente, 207 na stožerne časnike, a ostatak čine civilne osobe. Mandat UNIFIL-a se produžuje svake godine te on traje već 41 godinu, no kraj se ne nazire. Misija je ograničena u svom djelovanju. Kao prvo, prilikom osnivanja UNFIL-a nije dogovoreno koje će biti područje djelovanja misije što je znatno otežalo raspoređivanje njenih snaga na području Libanona. Potom, misija nikada nije primila ovlasti veće od ovih koje trenutno ima kako bi efikasnije mogla rješavati probleme zbog kojih je uopće i osnovana. Također, situacija u Libanonu se ne može okarakterizirati kao „jednostavan“ međudržavni sukob jer se s jedne strane sukoba nalazi država Izrael, a s druge Libanon koji kao država nije nikada napao Izrael nego se napadi pripisuju Hezbolahu, a pokazalo se da libanonske vlasti nisu sposobne u obuzdavanju ili razoružavanju militantata Hezbolaha.¹⁴¹ Upitno je koliko ovakav *status quo* još može trajati.

8.5. UNMIL u Liberiji

Građanski rat u Liberiji izbio je 1989. godine, a oduzeo je živote gotovo 150,000 ljudi, doveo do sloma zakona i reda te rezultirao sa 850,000 izbjeglica u susjedne zemlje. Regionalna organizacija Ekonomska zajednica zapadnoafričkih država je poduzimala različite inicijative usmjerene na mirno rješavanje sukoba. Ujedinjeni narodi su prepoznali napore koje je uložila ta regionalna organizacija te je Vijeće sigurnosti 1992. godine uvelo embargo na oružje Liberiji, a Glavni tajnik je imenovao i posebnog predstavnika za pomoć u razgovorima između Ekonomske zajednice i zaraćenih strana, odnosno Vlade Liberije i pobunjenika.¹⁴²

Napori Ekonomske zajednice uz potporu Ujedinjenih naroda su polučili uspjeh te je 1993. godine potpisan mirovni sporazum između predstavnika vlade Liberije i vođa pobunjenika. Nakon sklapanja mira Ekonomska zajednica je osnovala svoju mirovnu misiju čija je zadaća prvenstveno bila razdvajanje zaraćenih strana. S druge strane, Vijeće sigurnosti

¹³⁹ UNIFIL Mandate, <https://unifil.unmissions.org/unifil-mandate> (07.04.2019.).

¹⁴⁰ Murphy, *op.cit.* (bilj. 137), str. 32.

¹⁴¹ *Ibid.*

¹⁴² UNMIL Background, <https://unmil.unmissions.org/background> (08.04.2019.).

je osnovalo Promatračku misiju Ujedinjenih naroda u Liberiji (*United Nations Observer Mission in Liberia* - UNOMIL), a zadaća joj je bila pružiti potporu mirovnim snagama Ekonomske zajednice u provedbi mirovnog sporazuma. UNOMIL je bila prva mirovna misija Ujedinjenih naroda koja se provodila u suradnji s mirovnom misijom koju je uspostavila neka druga međunarodna organizacija.¹⁴³

Nakon prekida vatre 1997. godine održani su predsjednički izbori te je za predsjednika izabran Charles Taylor, dotadašnji vođa oporbe koji je uspio formirati novu vladu i najavio politiku pomirenja i nacionalnog jedinstva, čime je zadaća UNOMIL-a postignuta te joj je mandat prestao. Nakon toga, Ujedinjeni narodi osnivaju Ured za podršku izgradnji mira u Liberiji (UNOL) kojem je svrha bila pružiti podršku vladi u učvršćivanju mira, promicanju nacionalnog pomirenja i dati pomoć pri mobiliziranju međunarodne potpore za provedbu programa obnove i razvoja.¹⁴⁴ UNOL je uz punu potporu Vijeća sigurnosti pomagao vladi Liberije u jačanju kapaciteta gleda zaštite ljudskih prava i provedbe izbora, a također i na razvoju strategije za izgradnju mira. Međutim, naponi UNOL-a za izgradnju mira su bili ozbiljno narušeni nemogućnošću vlade i čelnika oporbenih stranaka da riješe svoja razmimoilaženja u ključnim pitanjima upravljanja. Također, došlo je i do slučajeva zlorabe ljudskih prava, isključivanja političkih protivnika, neprovođenja potrebnih reformi sigurnosnog sektora, a borbe između vladinih snaga i raznih zaraćenih strana su se pojačale te je zemlji prijetila velika humanitarna katastrofa.¹⁴⁵

Iz tog razloga Vijeće sigurnosti je 19. rujna 2003. godine prihvatilo izvješće glavnog tajnika i njegove preporuke te je donijelo rezoluciju¹⁴⁶ kojom je uspostavljena Mirovna misija Ujedinjenih naroda u Liberiji (*United Nations Mission in Liberia* - UNMIL). Za misiju je predviđeno sudjelovanje do 15,000 pripadnika vojnih snaga, uključujući vojne promatrače i stožerne časnike te policijske časnike. Nadalje, određeno je da se na UNMIL prenesu ovlasti i snage koje su do tada imale Ekonomska zajednica i UNOL. Mandat UNMIL-a je odredio zadaće misije, a one su uključivale zaštitu civilnog stanovništva od fizičkog nasilja, podršku vladi u reformi pravosudnog sustava, promicanje i zaštitu ljudskih prava te zaštitu osoblja, objekata i opreme Ujedinjenih naroda.¹⁴⁷

¹⁴³ *Ibid.*

¹⁴⁴ *Ibid.*

¹⁴⁵ *Ibid.*

¹⁴⁶ Rezolucija Vijeća sigurnosti UN Doc. S/RES/1509(2003).

¹⁴⁷ UNMIL Mandate, <https://unmil.unmissions.org/mandate> (08.04.2019.).

Dana 20. lipnja 2016. godine UNMIL je dovršio prijenos svih sigurnosnih odgovornosti na liberijske vlasti te je mandat uspješno okončan 30. ožujka 2018. godine, a Ujedinjeni narodi i dalje pružaju potporu vladi kako bi održala teško uspostavljeni mir u toj zemlji.

8.6. UNOSOM u Somaliji

Nakon silaska predsjednika Siada Barrea s vlasti 1991. godine u Somaliji je izbio građanski rat između dvije frakcije. Jedna frakcija je podržavala privremenog predsjednika Alija Mohameda, a druga je pružala potporu generalu Mohamedu Aididu. Ujedinjeni narodi su u suradnji s Organizacijom afričkog jedinstva i drugim organizacijama nastojali riješiti sukobe. Glavni tajnik 1991. godine je imenovao posebnog izaslanika kojemu su čelnici zaraćenih frakcija izrazili punu potporu mirovnoj ulozi Ujedinjenih naroda. Prvi korak je bio u siječnju 1992. godine kada je Vijeće sigurnosti uvelo embargo na oružje protiv Somalije. Također, glavni tajnik je organizirao brojne razgovore između stranaka te su se one složile o prekidu vatre koji će nadzirati promatrači Ujedinjenih naroda, te o zaštiti konvoja humanitarne pomoći od strane osoblja Ujedinjenih naroda. U travnju 1992. Vijeće sigurnosti donijelo je rezoluciju kojom je osnovana Operacija Ujedinjenih naroda u Somaliji (*United Nations Operation in Somali I – UNOSOM I*) sa zadaćom nadgledanja prekida vatre te pružanja zaštite konvojima humanitarnim akcijama Ujedinjenih naroda.¹⁴⁸

Međutim, borbe među zaraćenim strankama nisu jenjavale, što je onemogućavalo misiju u provedbi njenih zadaća. Situacija je postala kritična kada je zbog neprekinutih borbi zaprijetila glad gotovo 1.5 milijuna ljudi. U studenom 1992. godine, kada se pokazalo da UNOSOM nije učinkovit u postizanju svojih zadaća, SAD se stavio na raspolaganje Vijeću sigurnosti u organizaciji i vođenju operacije kako bi se osigurala isporuka humanitarne pomoći, te je nakon prihvaćanja ponude od strane Vijeća formirana Unificirana radna skupina (*Unified Task Force - UNITAF*). Predvođen SAD-om, UNITAF je brzo osigurao sve glavne centre u kojima se pružala pomoć. UNOSOM je i dalje ostao odgovoran za pružanje pomoći i ulaganje napora za okončanje rata.¹⁴⁹

Početakom 1993. godine započinju pregovori u organizaciji glavnog tajnika Ujedinjenih naroda, na kojima su sudjelovali predstavnici somalijskih političkih pokreta, a rezultat tih

¹⁴⁸Rezolucija Vijeća sigurnosti UN Doc. S/RES/751(1992). UNOSOM, <https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/past/unsom1backgr1.html>, (07.05.2019.).

¹⁴⁹ *Ibid.*

pregovora je bio dogovor o prestanku vatre i predaji svog oružja snagama UNITAF-a i UNOSOM-a.¹⁵⁰

U ožujku 1993. godine Vijeće sigurnosti je odlučilo da će umjesto UNITAF-a osnovati novu mirovnu misiju Ujedinjenih naroda u Somaliji (UNOSOM II), koju su izrijekom ovlastili da upotrijebi silu ako je potrebno kako bi osigurala stabilno okruženje za isporuku humanitarne pomoći. Također, zadaća UNOSOM-a II je bila pružanje pomoći vlastima Somalije u obnovi gospodarskog, društvenog i političkog života.¹⁵¹

Međutim, vrlo brzo je postalo jasno da stranke sukoba nemaju namjeru poštivati dogovoreni prekid vatre. Tako su 5. lipnja 1993. pakistanske snage u sklopu UNOSOM-a bile poslone u istraživanje skladišta koje je pripadalo pobunjeničkoj frakciji pod vodstvom Aidada, a tamo ih je dočekala skupina koja je krenula u napad na pripadnike mirovnih snaga. Sljedećeg dana Vijeće sigurnosti donosi rezoluciju u kojoj potvrđuje da je glavni tajnik ovlašten „poduzeti sve potrebne mjere protiv onih koji su odgovorni za oružane napade i uspostaviti učinkoviti autoritet UNOSOM-a II u cijeloj Somaliji“.¹⁵² To je zapravo predstavljalo objavu rata Aidadu i njegovim snagama te je dovela do brojnih sukoba između UNOSOM-a II i Aidadove vojske. Nakon toga, misija UNOSOM II se više manje svela na potragu za Aidadom radi njegovog uhićenja. Sve brojnije vojne operacije koje je provodila misija su uzrokovale brojne civilne žrtve, a snage UNOSOM-a su u javnosti ostavljale dojam stranih okupatora.

Tek je u ožujku 1994. godine, nakon ponovnog započinjanja pregovora o prekidu vatre, postignut sporazum između 15 glavnih političkih pokreta. Sporazum je predvidio prekid vatre, razoružanje militantata i konferenciju o imenovanju nove vlade. Međutim, priprema organiziranja konferencije je bila više puta odgođena, a čelnici frakcija nisu pokazali predanost miru. Vijeće sigurnosti je pozvalo frakcije da usvoje prekid vatre i formiraju vladu nacionalnog jedinstva, ali nikakav daljnji napredak nije postignut te je donesena odluka o povlačenju snaga UNOSOM-a II iz države u ožujku 1995. godine.¹⁵³

Misija u Somaliji je uspjela pružati zaštitu konvojima humanitarne pomoći radi koje je prvenstveno i osnovana, te je uspjela pružiti pomoć u povratku izbjeglica. Međutim, ta misija

¹⁵⁰ *Ibid.*

¹⁵¹ Misija UNOSOM II je osnovana Rezolucijom Vijeća sigurnosti UN Doc. S/RES/814(1993).

¹⁵² Rezolucija Vijeća sigurnosti UN Doc. S/RES/837(1993).

¹⁵³ UNOSOM II, <https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/past/unosom2backgr1.html> (08.05.2019.).

predstavlja jedan od najvećih neuspjeha u povijesti Ujedinjenih naroda jer je iza sebe ostavila velik broj žrtava, a nikakav napredak prema ostvarenju mira nije postignut.

9. Zaključak

Organizacija Ujedinjenih naroda je osnovana s prvenstvenim ciljem održavanja međunarodnog mira i sigurnosti. Poučeni primjerom Lige naroda, koja je imala identičnu zadaću, ali nije bila dovoljno čvrsta organizacija da bi ju uspješno provela, Ujedinjeni narodi su predvidjeli u samoj Povelji detaljno razrađene načine mirnog rješavanja sporova, ali i korištenje prisilnih mjera u situacijama kada su one neophodne.

Povelja u glavi VI. predviđa sredstva rješavanja sporova kojima se države mogu poslužiti kako bi ispunili svoju obvezu rješavanja sporova mirnim putem. Takvi načini rješavanja sporova bi trebali biti primarni i države bi uvijek trebale biti vođene interesima mira i sigurnosti čitave međunarodne zajednice, a ne samo vlastitim interesima. Međutim, ukoliko se sukobi ne mogu razriješiti mirnim putem, Povelja predviđa u glavi VII. i kolektivne mjere koje se mogu poduzeti protiv one države koja se oglušila na poziv međunarodne zajednice na mir. Međutim, kako je izloženo u radu, dosada nije poduzeta niti jedna takva kolektivna vojna akcija na način na koji je to predviđeno Poveljom. Iz tog razloga je bilo potrebno osmisliti sustav i mehanizme koje će premostiti jaz između postizanja glavne zadaće Ujedinjenih naroda, osiguranja međunarodnog mira i sigurnosti, i nemogućnosti provedbe Povelje u praksi.

U tom kontekstu osmišljen je sustav mirovnih misija koje predstavljaju vojne akcije korištenjem multinacionalnih oružanih snaga pod zapovjedništvom Ujedinjenih naroda, u svrhu održavanja ili uspostavljanja mira. Tri su vrlo važna elementa svake mirovne misije: nepristranost u postupanju, minimalna uporaba sile te pristanak svih stranaka na raspoređivanje mirovne misije na području sukoba. Cijeli koncept mirovnih misija se bazira na dobroj volji država članica da ustupe vlastite vojne kontingente i sredstva Ujedinjenim narodima, a u svrhu postizanja mira u svijetu.

Kako je izloženo, zadaće mirovnih misija su se mijenjale od prvih promatračkih misija do današnjih primjera postojećih misija. Budući da se radi o sustavu koji je osmišljen i stvoren u praksi, on se tako konstantno prilagođava uočenim nedostacima prethodnih iskustava i potrebama međunarodne zajednice. Tako su današnje mirovne misije multidimenzionalne po

svojim funkcijama i ovlastima te su zbog toga uglavnom i uspješnije u postizanju zadaća koje su određene mandatom svake misije.

Konačno, mirovne misije su se razvile u praksi te su se kao takve, s više ili manje uspjeha, prilagođavale konkretnim situacijama za koje su uspostavljene. Kako je već rečeno, niti jedna misija nije identična sa nekom drugom misijom, kao što ni situacije zbog kojih se uspostavljaju nisu identične. Sa sigurnošću se može reći da Ujedinjeni narodi uče na prethodnim iskustvima te oblikuju ovaj mehanizam za održavanje međunarodnog mira i sigurnosti u skladu s potrebama međunarodne zajednice. I dok su neke misije bile vrlo uspješne, poput one na Haitiju, postoji puno veći broj primjera koji pokazuju suzdržanost, a moglo bi se reći i nedostatak političke volje međunarodne zajednice da se pravodobno i adekvatno upotrijebi sila u situacijama kada je to potrebno, a posljedice takvih stavova su najčešće bile katastrofične.

10. Literatura

Knjige

1. Andrassy J., Bakotić B., Seršić M., Vukas B., *Međunarodno pravo*, sv. 3, Školska knjiga, 2006.
2. Andrassy J., Bakotić B., Lapaš D., Seršić M., Vukas B., *Međunarodno pravo*, sv. 2, Školska knjiga, Zagreb, 2012
3. Bernhardt R. (ur.), *Encyclopedia of Public International Law*, sv. 4, North-Holland, Amsterdam, 1996.
4. Department of Peacekeeping Operations, *Handbook on United Nations Multidimensional Peacekeeping Operations*, United Nations, 2003.
5. Franić D., *Mirovne operacije UN-a*, Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Zagreb, 2000.
6. Jakešević R., *Hrvatska i mirovne misije Ujedinjenih naroda*, Politička kultura, Zagreb, 2012.
7. UN peacekeeping operations: *Principles and Guidelines - Capstone doctrine*“, United Nations, 2008.
8. United Nations Department of Political Affairs, *United Nations Conflict Prevention and Preventive Diplomacy in Action*, United Nations, 2017.
9. United Nations Department of Peacekeeping Operations, *Planning toolkit*, United Nations, 2011.

Članci

1. Eckert, A., UN Peacekeeping in Collapsed States, *Journal of International Law and Practice*, sv. 5, 1996
2. Friedrich, J., UNMIK in Kosovo: Struggling with Uncertainty, *Max Planck Yearbook of United Nations Law*, sv. 9, 2005.
3. Garvey, J., United Nations Peacekeeping and Host State Consent, *The American Journal of International Law*, sv. 64, 1970.
4. Goulding, M., The evolution of the United Nations peacekeeping, *International affairs*, sv.69, br.3, 1993.

5. Lee, R., United Nations Peacekeeping: Development and Prospects, *Cornell International Law Journal*, sv. 28, 1995.
6. Leurdijk, D., Dayton Agreement: A Tremendous Gamble, *International Peacekeeping*, sv. 3, 1995.
7. Malone, D., Thakur R., UN Peacekeeping: Lessons Learned, *Global Governance*, sv. 7., 2001.
8. Peter, M., Between Doctrine and Practice: The UN Peacekeeping Dilemma, *Global Governance*, sv. 21., 2015.
9. Mathias, S., UN Peacekeeping: Legal Challenges and Uncertainties, *Melbourne Journal of International Law*, sv. 18, 2017.
10. Miškulin, I., Republika Hrvatska i mirovna operacija Ujedinjenih naroda: kada, kako i zašto je došlo do njezine realizacije?, *Historijski zbornik*, sv. 1, 2011.
11. Mooney, E., Presence, Ergo Protection? – UNPROFOR, UNHRC and the ICRC in Croatia and Bosnia and Herzegovina, *International Journal of Refugee Law*, sv. 7, 1995.
12. Murphy, R., Whither UN Peacekeeping in Lebanon, *Irish yearbook of international law*, sv. 2, 2007.
13. Sloan, J., UN Peacekeeping under Kofi Annan: Resource to Force, *International Peacekeeping: The Yearbook of International Peace Operations*, sv. 12., 2008.
14. Vajić, N., Mirovne operacije Ujedinjenih naroda -plavi šljemovi-, *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu*, sv.46, br. 1, 1991.
15. Vajić, N., Od koncepta kolektivne sigurnosti do mirovnih operacija Ujedinjenih naroda – i natrag?, *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu*, sv. 41, br. 6, 1996.
16. Wedgwood, R., The evolution of the United Nations Peacekeeping, *Cornell International Law Journal*, sv. 28, 1995.

Međunarodni dokumenti

1. Povelja Ujedinjenih naroda, 1945., *Narodne novine - Međunarodni ugovori*, br. 15/1993., ispravak u *Narodne novine - Međunarodni ugovori*, br. 7/1994.
2. Rezolucija Opće skupštine *Uniting for peace*, UN Doc. A/RES/ 377 (V) (1950).
3. Boutros Boutros-Ghali, *An Agenda for Peace: Preventive diplomacy, peacemaking and peace-keeping*, UN Doc. A/47/277, S/24111.

4. Izvješće Tajništva Ujedinjenih naroda Vijeću sigurnosti o zaštiti civila u oružanom sukobu UN Doc. S/1999/957.
5. Izvješće glavnog tajnika Ujedinjenih naroda UN Doc. S/23280, Anex III.
6. Rezolucija Vijeća sigurnosti UN Doc. S/RES/435(1978).
7. Rezolucija Vijeća sigurnosti UN Doc. S/RES/713(1991).
8. Rezolucija Vijeća sigurnosti UN Doc. S/RES/743(1992).
9. Rezolucija Vijeća sigurnosti UN Doc. S/RES/751(1992).
10. Rezolucija Vijeća sigurnosti UN Doc. S/RES/752(1992).
11. Rezolucija Vijeća sigurnosti UN Doc. S/RES/762(1992).
12. Rezolucija Vijeća sigurnosti UN Doc. S/RES/814(1993).
13. Rezolucija Vijeća sigurnosti UN Doc. S/RES/836(1993).
14. Rezolucija Vijeća sigurnosti UN Doc. S/RES/837(1993).
15. Rezolucija Vijeća sigurnosti UN Doc. S/RES/1160(1998).
16. Rezolucija Vijeća sigurnosti UN Doc. S/RES/1203(1998).
17. Rezolucija Vijeća sigurnosti UN Doc. S/RES/1244(1999).
18. Rezolucija Vijeća sigurnosti UN Doc. S/RES/1509(2003).
19. Rezolucija Vijeća sigurnosti UN Doc. S/RES/1542(2004).
20. Rezolucija Vijeća sigurnosti UN Doc. S/RES/1701(2006).
21. Rezolucija Vijeća sigurnosti UN Doc. S/RES/2098(2013).
22. Rezolucija Vijeća sigurnosti UN Doc. S/RES/2350(2017).

Ostali izvori

1. United Nations Peacekeeping: The role of the General Assembly, <https://peacekeeping.un.org/en/role-of-general-assembly>, (07.4.2019.)
2. United Nations Protection Force – background, https://peacekeeping.un.org/mission/past/unprof_b.htm. (30.04.2019.)
3. Hendrickson R., Crossing the Rubicon, *Nato Review*. <https://www.nato.int/docu/review/2005/issue3/english/history.html> (03.05.2019.)
4. UNMIK – mandate, <https://unmik.unmissions.org/mandate>, (04.05.2019.)
5. UNMIH, https://www.un.org/Depts/DPKO/Missions/unmih_b.htm#back (07.05.2019.)

6. Los 18 meses de la MINUJUSTH, <https://minujsth.unmissions.org/en/la-minujsth-hace-balance-de-los-avances-en-los-primeros-18-meses-de-mandato>. (08.05.2019.)
7. Haiti cholera: UN Peacekeepers to blame, report says, <https://www.bbc.com/news/world-latin-america-11943902> (07.05.2019.)
8. United Nations Peacekeeping: UNIFIL, <https://peacekeeping.un.org/en/mission/unifil>, (07.04.2019.)
9. UNIFIL background, <https://unifil.unmissions.org/unifil-background#para8>, (07.04.2019.)
10. UNIFIL Mandate, <https://unifil.unmissions.org/unifil-mandate>, (07.04.2019.)
11. UNMIL Background, <https://unmil.unmissions.org/background>, (08.04.2019.)
12. UNMIL Mandate, <https://unmil.unmissions.org/mandate>, (08.04.2019.)
13. UNOSOM, <https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/past/unsom1backgr1.html>. (07.05.2019.)
14. UNOSOM II <https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/past/unosom2backgr1.html> (08.05.2019.)
15. Boutros Boutros Ghali, <https://www.un.org/sg/en/content/boutros-boutros-ghali> (07.04.2019.)
16. Dag Hammarskjöld, <https://www.un.org/Depts/dhl/dag/bio.htm>. (01.04.2019.)
17. Javier Perez de Cuellar, <https://www.un.org/sg/en/content/javier-perez-de-cuellar> (07.05.2019.)
18. Marrack Goulding, https://en.wikipedia.org/wiki/Marrack_Goulding (01.04.2019.)
19. Kofi Annan, <https://www.un.org/sg/en/content/kofi-annan> (07.04.2019.)